

Dictàmens del CAC

1/97

Relatiu a les intervencions
als mitjans
de comunicació
del P. Apel·les Santolaria

Vist l'escrit de Mn. Jaume Aymar, delegat episcopal de la Delegació diocesana per als Mitjans de Comunicació Social rebut el 3 d'abril de 1997 en el qual manifesta:

a: Que «el P. Josep Apel·les Santolaria continua compareixent a la televisió, malgrat els precís de la conferència Episcopal Espanyola i de l'Arquebisbat de Barcelona que s'abstingui de fer aquest tipus d'intervencions, que provoquen perplexitat en moltes persones».

b: Que les intervencions televisives del P. Apel·les són cada vegada més sovintejades, cosa que provoca que la Delegació diocesana rebi contínues queixes dels televidents. I que «l'Església –diu textualment– no té poder coercitiu per evitar que aquest sacerdot continuï fent les seves desafortunades compareixences.»

c: L'escrit acaba demanant que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya canalitzi «davant el poder executiu i legislatiu la insatisfacció de molts televidents perquè no es continuïn permetent –en nom del «tot per l'audiència»– les intervencions d'aquest sacerdot que va pel seu compte, ja que no ha rebut cap mandat de l'Església per intervenir davant dels mitjans i a la qual no representa de cap manera.»

La ponència de mitjans de comunicació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en la sessió de 21 d'abril de 1997, va visionar alguns programes en què intervenia el P. Apel·les i va estudiar l'informe redactat pels serveis administratius del Consell; una vegada es va considerar suficientment debatuda la qüestió, la ponència va encarregar al president la redacció d'un text informatiu que reflectís substancialment la posició dels seus membres per ser presentada al ple del Consell.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, reunit en sessió decisòria el 5 de maig de 1997, ha conegut i aprovat el text informatiu següent:

- 1** En els darrers mesos, el P. Josep Apel·les Santolaria manté una activa presència en diversos mitjans de comunicació. Les seves aparicions no es limiten al mitjà televisiu, sinó que també són freqüents les seves intervencions a la ràdio.
- 2** Una bona part de les intervencions del P. Apel·les es realitzen en programes de freqüència periòdica –normalment setmanals–, la qual cosa pressuposa l'existència d'un contracte –que pot ser verbal– entre l'esmentat senyor i el mitjà de comunicació o la productora del programa, fet que es considera rellevant als efectes de la resolució a prendre pel Consell.
- 3** La tipologia dels programes en què intervé regularment el P. Apel·les (debats, entrevistes) fa suposar que les seves intervencions són requerides perquè aquest expressi les seves opinions sobre temes diversos, cosa que –a judici dels directors o conductors dels programes– es deu considerar que és d'interès.
- 4** L'art. 20.1.a) de la Constitució Espanyola, recollint el que disposen els textos internacionals sobre drets humans ratificats per l'Estat espanyol, reconeix i protegeix el dret a expressar i difondre lliurement els pensaments, idees i opinions mitjançant la paraula, l'escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció.» Aquest dret fonamental té el seu límit en el respecte als altres drets fonamentals de la persona i, molt especialment en el cas que ens ocupa, en el dret a l'honor (art. 20.4 de la Constitució). Com ha establert reiteradament el Tribunal Constitucional, «el derecho al honor... confiere a su titular el derecho a no ser escarnecido o humillado ante uno mismo o ante los demás, lo cual impide que puedan entenderse protegidas por las libertades de expresión o de información aquellas expresiones o

manifestaciones que carezcan de relación alguna con el pensamiento que se formula o con la información que se comunica, o resulten formalmente injuriosas o despectivas, y ello equivale a decir que esos derechos no autorizan el empleo de apelativos injuriosos utilizados con fines de menosprecio, puesto que la Constitución no reconoce ni admite el derecho al insulto « (stc 85/1992, entre d'altres).

5 La protecció del dret a l'honor, tant per la via civil regulada a la Llei 1/82 de «protecció civil a l'honor, la intimitat personal i familiar, i la pròpia imatge», com per la via penal en els delictes d'injúria o calúmnia, exigeix que únicament poden presentar reclamacions els que es considerin ofesos per una intromissió il·legítima en el seu dret a l'honor a través d'una extralimitació en l'ús de la llibertat d'expressió.

6 Des del punt de vista jurídic, doncs, la utilització il·legítima de la llibertat d'expressió que pot vulnerar l'honor d'altres persones –com en ocasions, efectivament, succeeix en el cas del P. Apel·les– només pot ser objecte d'acció legal per part dels que directament pretenguin haver estat ofesos, per la qual cosa no es pot atendre la sol·licitud de la Delegació diocesana per als Mitjans de Comunicació Social de l'Arquebisbat de Barcelona en no ser el Consell de l'Audiovisual de Catalunya la instància adequada per emprendre una acció legal.

7 No obstant això, el Consell vol manifestar públicament que actuacions com les del P. Apel·les no constitueixen un cas aïllat, sinó que tant en el cas de la televisió –en programacions de diverses cadenes– com en el de la ràdio –especialment en determinades tertúlies radiofòniques– les formes expressives d'algunes de les persones que intervenen, no es corresponen amb un ús legítim i constitucional de la llibertat d'expressió, emprant-se de manera sistemàtica la denigració de l'oponent o l'insult a l'adversari com a argument, en lloc d'exposar les pròpies idees o opinions de manera respectuosa

8 El Consell de l'Audiovisual de Catalunya considera particularment greu que aquest tipus d'intervencions vulneradores de l'exercici legítim de la llibertat d'expressió i denigradores per a la persona humana, es realitzi en ocasions per persones que han estat contractades per intervenir en determinats programes de manera habitual, cosa que –des del punt de vista ètic– fa corresponsables els mitjans de comunicació o les productores dels programes, de les actituds o de les incorreccions dels seus tertulians.

9 El Consell de l'Audiovisual de Catalunya vol posar de manifest la innegable influència que aquest tipus d'actituds tenen per a la convivència pacífica dels ciutadans i la preservació dels valors humans de la nostra societat, i fa una crida a tots els mitjans de ràdio i televisió perquè –conscients de la importància que les seves emissores tenen en la formació de l'opinió pública i l'acceptació de la pluralitat en la normal convivència democràtica– recomani a les persones que contractin per a la seva programació, que debatien les seves idees o les opinions que mantinguin amb el respecte que mereixen tots els ciutadans, també amb els que discrepin, d'acord amb els valors de tolerància i pluralisme que estan en la base de tota societat democràtica.»

D'acord amb el text de la ponència, prèvia deliberació i per unanimitat, s'adopta el següent

Acord:

1 Que es notifiqui al sol·licitant que el Consell no considera procedent emprendre una actuació en els termes requerits en el seu escrit.

2 Recomana als mitjans de comunicació de ràdio i televisió que facin palesa, a les persones contractades per intervenir regularment en la seva programació, la necessitat de fer ús de la llibertat d'expressió de forma legítima i tolerant, sense extralimitacions que suposin la falta de respecte per a les opinions de les persones que d'elles discrepin, i que tinguin en compte la influència que per a la convivència social i la preservació dels valors del pluralisme democràtic tenen les seves emissions.

Preàmbul

El joc i la joguina són una part important del procés de creixement físic i psíquic dels nostres infants.

Mitjançant el joc, els nens i les nenes assagen les seves primeres habilitats manuals, es fan amb conceptes com ara l'espai, experimenten els rols socials que viuran en el futur, estableixen les primeres normes de cooperació i comunicació amb altres infants. En definitiva, el joc i la joguina són un esglaó no únic, però sí insubstituïble, en el camí de la sociabilitat de l'infant.

D'altra banda, és freqüent assistir, des d'uns mesos abans de les festes de Nadal i Reis, a una intensa campanya publicitària de joguines a tots els mitjans de comunicació social i, especialment, a la televisió.

Paral·lelament, associacions cíviques de consumidors, de telespectadors o de pares i mares d'alumnes, per exemple, alcen una veu preocupada sobre l'efecte d'aquesta allau publicitària en els infants.

Davant d'aquesta situació, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha realitzat un estudi sobre la publicitat de les joguines. Aquest estudi posa de manifest la pressió publicitària (quantitativament i qualitativa) que reben els infants, i com aquesta s'accentua entre els 6 i els 12 anys, etapa en la qual, a la centralitat del joc en la vida del nen i de la nena se sumen una mitjana de 3-4 hores davant del televisor i una considerable capacitat d'incidència en les decisions de compra dels pares.

L'estudi del Consell ha confirmat, igualment, trets de discriminació dels infants per raó del seu sexe. En efecte, sembla que certs tipus de joguines continuen associades de forma diferenciada als nens i a les nenes, i que aquesta distinció implica, també, un tractament formal oposat, donant lloc a una sèrie de correlacions que no eduquen en el camí per a la igualtat home-dona.

El nen veu negat sistemàticament l'accés a les nines i a l'espai domèstic de la casa. Per contra, se li ofereix un rol actiu marcat per l'èxit i la competència i, sovint, amb un llenguatge agressiu.

Finalment, les tècniques de la publicitat es caracteritzen per una evolució vers l'augment de la fascinació davant de la joguina. De vegades, això porta el programa publicitari als límits, o més enllà, del que és permès o aconsellable. Un d'aquests casos és l'animació figurada dels productes o l'alternança entre imatges de la joguina i de filmacions, que tot i que sovint s'entenen com una crida a la imaginació de l'infant, fàcilment poden crear-li falses il·lusions.

És per tot això que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, conscient de la importància d'assolir una programació i una publicitat respectuosa i educadora dels nostres infants, ha cregut convenient d'emetre un seguit de recomanacions, amb l'esperit de traslladar les seves conclusions als agents socials implicats en aquest tema.

Són, en efecte, recomanacions, perquè cerquen no tant emetre uns imperatius, sinó arribar a un consens entre les parts, amb el convenciment que la protecció i l'educació dels nostres infants és un objectiu prioritari de totes les instàncies de la societat catalana.

Recomanacions

La publicitat de joguines ha de respectar els valors cívics i democràtics

Els anuncis de joguines, com els de qualsevol producte adreçat als infants, han de respectar, per mitjà de les imatges, el so i la locució, valors que socialment siguin considerats positius: la igualtat, la cooperació, la llibertat i el respecte a la diferència.

Als fabricans i publicistes

La publicitat de joguines ha de ser clara i no dur a confusió els infants.

La publicitat de joguines ha de tenir una cura especial per evitar que l'infant es decebi en fer-se una idea errònia del seu aspecte, qualitats, mida o capacitat. Així es recomana:

- 1 No conferir moviment a cap joguina o part d'aquesta si no forma part dels seus atributs reals. En el cas de nines i ninots, caldria presentar, per exemple, la mà que els mou. En el cas de les construccions, l'acció de l'encaix.
- 2 Presentar la joguina amb una referència, fàcilment entenedora per a l'infant, de la seva mida real (per exemple, amb una mà).
- 3 Evitar la inclusió d'efectes de so que no són propis de la joguina (per exemple, el so real d'un motor).

Els missatges sobreimpresos han de ser legibles per als infants.

La inclusió de sobreimpressions del tipus «aquesta joguina l'has de construir tu» o «animació figurada» s'ha d'adaptar a les capacitats de lectura i de comprensió de l'infant. Així, es recomana que es converteixin en fixes durant, almenys, 10 segons de l'emissió del programa publicitari i que ocupin, com a mínim, 1/12 part de la pantalla.

Cal evitar la identificació d'una joguina exclusivament per a nens o exclusivament per a nenes.

Els actors, la veu, el llenguatge dels programes publicitaris han de ser de tots dos gèneres, indiferentment i amb independència del producte anunciat, de manera que el respecte a la diferència no tingui connotacions sexistes.

S'ha de prescindir de presentacions violentes o agressives de les joguines.

Els anuncis han d'evitar presentacions agressives o violentes de certes joguines.

Les actituds violentes o agressives no s'han d'associar mai a l'emoció, la valentia, l'èxit o a qualsevol altre valor positiu.

A les televisions

En primer lloc, respectar escrupolosament la legislació.

Les televisions, públiques i privades, han de ser conscients de la notòria influència de les seves emissions i de la fascinació que desperten en els infants. Per això, cal que facin una lectura especialment escrupolosa de la normativa sobre publicitat adreçada als menors d'edat, especialment la Llei 25/1994, de transposició de la directriu de televisió sense fronteres i, a Catalunya, la Llei 8/1995, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents.

Els infants han de poder distingir clarament allò que és programació d'allò que és publicitat d'una joguina.

Per tal d'evitar la confusió entre el que és programació i el que és publicitat d'una joguina, fóra convenient evitar la promoció de joguines fent servir els mateixos escenaris i protagonistes d'un programa infantil. En concret, es proposa:

- 1 Prescindir de la figura publicitària de la telepromoció dins dels programes específicament adreçats als infants.
- 2 Establir una franja de temps, posterior i anterior al programa infantil, durant la qual no s'emeti publicitat protagonitzada pels mateixos personatges que presenten el programa.

A les administracions

Les administracions han de promoure l'educació del teleespectador.

Les administracions han d'incidir en l'educació consumista del teleespectador: campanyes de divulgació de les obligacions de les televisions respecte de la publicitat de joguines; espais en les televisions públiques; promoció de l'associacionisme cívic.

Cal potenciar l'educació audiovisual dels infants.

L'educació audiovisual dels infants és l'element clau per a la consecució d'una lectura crítica de la publicitat. Les administracions amb responsabilitats en educació i ensenyament han de

potenciar la realització de materials i actuacions pedagògiques que ensenyin a llegir els missatges audiovisuals.

Als usuaris dels mitjans

Els pares i les mares han de reclamar activament els seus drets davant de la publicitat de joguines.

Els pares i les mares són els últims responsables de l'educació dels seus fills i filles i, per això, han de prendre una actitud activa davant de la televisió. Pel que fa a la publicitat de joguines, han de saber:

1 Que acompanyar els infants mentre miren la televisió dóna múltiples oportunitats de comentar i desmitificar la publicitat de les joguines.

2 Que la denúncia davant organismes oficials (com ara el Consell de l'Audiovisual de Catalunya), d'autoregulació (Associació d'Autoregulació de la Publicitat) o associacions de telespectadors dels diferents abusos de publicitat és una eina d'utilitat per aturar determinades campanyes.

3/97

Sobre l'oferta presentada en el concurs per a la adjudicació del servei de telecomunicacions per cable a la demarcació territorial de Barcelona

Antecedents

En data 26 de febrer de 1997 ha estat publicada en el BOE l'Ordre del Ministeri de Foment, datada el 18 de febrer de 1997, en virtut de la qual es disposa la publicació del plec de bases administratives i de condicions tècniques i es convoca el concurs públic per a l'adjudicació, mitjançant procediment obert, d'una concessió per a la prestació del servei públic de telecomunicacions per cable a la demarcació territorial de Barcelona.

La Llei 42/1995, de 22 de desembre, de les telecomunicacions per cable (d'ara endavant LTC), estableix que el servei de telecomunicacions per cable es prestarà per demarcacions territorials. De conformitat amb les previsions de l'esmentada Llei, la demarcació territorial de Barcelona va ésser constituïda, previ l'informe del Govern de la Generalitat, mitjançant Acord del Ple de l'Ajuntament de Barcelona, de data 16 d'abril de 1996.

Així, la LTC també disposa que el servei de telecomunicacions per cable es prestarà pels operadors de cable en règim de gestió indirecta, mitjançant concessió administrativa que serà atorgada pel Ministeri de Foment, prèvia la convocatòria per aquest Ministeri dels oportuns concursos públics.

El Plec de Bases Administratives i condicions tècniques que ha de regir el concurs ha estat aprovat, previ l'informe de la Generalitat de Catalunya, mitjançant Ordre de 14 de gener de 1997, havent-se fixat el termini per a la presentació de les ofertes per part dels licitadors, el qual va finalitzar el dia 27 de maig de 1997, i el termini per procedir a l'apertura de les ofertes. Telefónica de España SA, ha manifestat la seva disposició a prestar el servei en la demarcació territorial de Barcelona.

Finalitzat el termini per a la presentació d'ofertes, solament s'ha registrat una oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA.

Reunida la Mesa de Contractació, la qual va ser constituïda per al concurs per a l'adjudicació del servei a la demarcació territorial de Barcelona el dia 5 de juny de 1997, va analitzar la documentació administrativa presentada per l'únic oferent i va decidir la seva admissió al concurs. El dia 10 de juny, la Mesa de Contractació va procedir a l'acte públic d'apertura de l'oferta tècnica i econòmica, i de la documentació complementària presentada pel licitador.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant escrit del seu president, de data 5 de juny de 1997, va sol·licitar del secretari general d'Indústria, Comerç i Turisme, en la seva qualitat de vocal de la Mesa de Contractació, el trasllat de l'oferta presentada, per tal de

poder analitzar-la i emetre el dictamen corresponent, de conformitat amb allò establert a l'article 12.1.c) de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable.

El secretari general d'Indústria, Comerç i Turisme, amb data 17 de juny de 1997, va donar trasllat de l'oferta de serveis i continguts presentada pel licitador al concurs d'atorgament de la llicència de segon operador de telecomunicacions per cable a la demarcació de Barcelona.

En data 26 de juny de 1997, la Comissió Tècnica del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, prèvia la compareixença del director de l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, que va exposar el contingut de l'oferta i va contestar les preguntes i aclariments formulats pels consellers, va dictaminar favorablement l'informe presentat pel president i va acordar convocar una reunió extraordinària del Ple del Consell per tal de procedir a l'aprovació, si s'escau, del dictamen definitiu.

1 Marc legal

a: La LTC i el Reglament Tècnic de Prestació del Servei de Telecomunicacions per Cable, aprovat pel Reial decret 2066/1996, de 13 de setembre (d'ara endavant RTC) estableixen el règim jurídic del servei públic de telecomunicacions per cable i de les xarxes que li serveixen de suport.

Així, esdevenen aplicables la Llei 17/1997, de 3 de maig, per la qual s'incorpora al Dret espanyol la Directriu 95/47/CE, de 24 d'octubre, del Parlament Europeu i del Consell, sobre l'ús de normes per a la transmissió de senyals de televisió i s'aproven mesures addicionals per a la liberalització del sector, i el Reglament Tècnic i de Prestació del Servei de Telecomunicacions per satèl·lit, aprovat pel Reial decret 136/1997, de 31 de gener.

És especialment rellevant destacar l'aplicació de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, que estableix el desenvolupament legislatiu de la normativa bàsica estatal en matèria de continguts audiovisuals, d'acord amb allò establert a l'article 149.1.27.CE i l'article 16 de l'EAC.

b: La LTC i el RTC defineixen el servei públic de telecomunicacions per cable com el conjunt de serveis de telecomunicacions consistent en el subministrament, o en l'intercanvi, d'informació en forma d'imatges, sons, textos, gràfics o combinacions de gràfics, que es presten al públic en els seus domicilis o dependències de forma integrada mitjançant xarxes de cable. El servei públic de telecomunicacions per cable es presta en règim de lliure competència i amb subjecció als principis de neutralitat i no discriminació.

Els serveis habilitats pel títol concessional són concretament els següents: el servei portador de telecomunicacions, els serveis de difusió, serveis de vídeo sota demanda i de vídeo a la carta, serveis de valor afegit i serveis finals, en especial el de telefonia bàsica, tot i que per a la prestació d'aquests dos últims caldrà obtenir un títol habilitant específic. La concessió habilita per a l'establiment de la xarxa corresponent i la seva explotació mitjançant la prestació dels serveis de referència.

La LTC vincula la prestació del servei de televisió per cable a la prestació d'altres serveis de telecomunicació, establint tot un seguit de drets i d'obligacions, alguns dels quals únicament fan referència al servei de televisió i en els quals centrarem el contingut del present dictamen.

El concessionari ha de ser necessàriament una persona jurídica configurada com a societat anònima, que tingui per objecte social específic la prestació del servei de telecomunicacions per cable. El capital mínim exigint en la demarcació, d'acord amb la categoria assignada, és de 1000 milions de pessetes, que ha d'estar subscrit i desemborsat en un 50% en el moment de la signatura del contracte i l'altre 50% dos anys després. En el supòsit que una mateixa empresa sigui concessionària en diverses demarcacions, el capital mínim exigible serà

la suma dels mínims corresponents a cada una de les demarcacions, però amb el límit de 3.000 milions de pessetes.

La participació de capital estranger no podrà ésser superior al 25%, llevat de l'autorització expressa del Consell de Ministres.

Així, per tal de garantir el pluralisme del mitjans de comunicació social, s'estableix que cap empresa no podrà ésser titular directament o indirecta, o tenir el control, sobre les societats concessionàries del servei de telecomunicacions per cable que conjuntament abastin més d'1.500.000 abonats. Aquest límit es refereix solament al servei de televisió per cable i, òbviament, en l'actual fase d'atorgament de la concessió no esdevé aplicable. La concessió s'atorga per a un període de 25 anys i podrà renovar-se per períodes successius de cinc anys, després de la petició prèvia del concessionari i després dels informes previs de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament, en el cas de la demarcació de Barcelona.

Els operadors de cable tenen els drets següents:

- a:** Prestar en la seva demarcació els serveis habilitats pel títol concessional.
- b:** Instal·lar els equips necessaris per a la prestació dels serveis.
- c:** Elaborar per si mateix o contractar amb tercers els continguts dels serveis a prestar.
- d:** Percebre les corresponents tarifes dels seus abonats.

Com a titular de les concessions, l'operador de cable tindrà les obligacions següents:

a: Mantenir nivells de qualitat uniformes en la prestació del servei, facilitar l'accés de tots els abonats de la demarcació en condicions d'igualtat. Temporalment, poden existir àrees no cobertes pel servei i àrees cobertes amb tecnologies diferents del cable, amb caràcter transitori o permanent.

b: Complir allò establert en la legislació sobre propietat intel·lectual.

c: Dispensar un tracte no discriminatori als programadors independents i als prestadors de serveis, assabentant-los d'aquells aspectes de la gestió comercial relacionats amb la seva oferta.

d: Assignar, des de l'inici de les seves activitats, un mínim del 40% del total de l'oferta audiovisual distribuïda per la seva xarxa a programadors independents llevat que no existeixi una oferta suficient. Aquesta previsió ha estat específicament desenvolupada per l'article 4.b de la Llei 8/1996.

e: Distribuir a tots els abonats els serveis de difusió de televisió hertziana d'àmbit estatal i autonòmic, i, després de la sol·licitud prèvia, els serveis de televisió local de cada municipi.

f: Complir la normativa dictada per la Generalitat de Catalunya en l'exercici de les seves competències de desenvolupament legislatiu sobre mitjans de comunicació social, és a dir, la Llei 8/1996, de 5 juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable.

Finalment, s'ha d'indicar que la manifestació de Telefónica de España SA, relativa a la seva disposició a prestar el servei implica que aquesta empresa podrà iniciar les seves activitats mitjançant una societat en el capital de la qual participi en més del 50% i transcorreguts setze mesos, a comptar des de la resolució del concurs. Les condicions en les quals Telefónica de España, SA., haurà de prestar el servei seran iguals a les estipulades en els contractes de concessió del segon operador.

2 Anàlisi de l'oferta

a: L'oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, s'ajusta en la seva estructura a les concretes determinacions establertes en el plec de bases administratives i condicions tècniques.

L'oferta es divideix en quatre apartats:

- Avantprojecte tècnic de l'oferta tècnica

- Oferta de serveis i continguts. Pla de negoci i estratègia comercial de l'oferta tècnica
- Solvència empresarial i financera
- Documentació complementària

El present dictamen se centra específicament en l'oferta de serveis i continguts, sense perjudici de les necessàries referències a altres aspectes connectats d'alguna manera amb els continguts ofertats.

b: L'estructura de la xarxa que es presenta en l'oferta consisteix en una xarxa troncal formada per dos anells, un per a la transmissió de senyals de telecomunicació i un altre per a la transmissió de senyals de televisió analògica, i una xarxa de distribució basada en la tecnologia HFC (Hybrid Fiber Coax).

La xarxa disposarà d'un Centre d'Operacions de Xarxa centralitzat, des d'on es realitzarà un control i una supervisió de tots els seus elements. Així disposarà del manteniment preventiu i correctiu necessari per assegurar-ne la plena disponibilitat.

El servei d'atenció al client previst és de 24 h/dia i 365 dies/any, i amb un temps màxim de resposta distribuït de la manera següent:

- 4 hores (avaries amb pèrdues de servei)
- 8 hores (avaries sense pèrdua total del servei)
- 2 hores (resposta a reclamacions telefònicament)
- 10 dies (resposta a reclamacions per escrit)

Tot i que es podrien realitzar dissenys de xarxa molt més avançats, amb un cost d'implantació molt més elevat, el disseny realitzat per l'ofertant possibilita la viabilitat tècnica i econòmica de la implantació i l'operació de la xarxa i, sobretot, possibilita els serveis interactius i té capacitat suficient per permetre la introducció de nous serveis avançats. Així, cal considerar positivament el compromís de disponibilitat de la xarxa, l'horari del servei d'atenció al client i el temps màxim de resposta per avaries previst inicialment, que potser fóra possible reduir gradualment en funció de l'experiència adquirida.

Pel que fa a la infraestructura de la xarxa, s'ha de destacar que la xarxa troncal estarà finalitzada el segon any, amb un total de 50 quilòmetres de fibra òptica instal·lada. La xarxa de distribució també estarà finalitzada el segon any amb 4.800 km de fibra òptica instal·lada. Per a la implantació de la xarxa, s'intentarà aprofitar al màxim infraestructures i canalitzacions ja existents, com ara els túnels del ferrocarril metropolità i dels ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, RENFE, Telefónica, clavegueram, galeries de distribució, etc., la qual cosa significa maximitzar la utilització d'infraestructures mitjançant l'ús compartit i reduir l'impacte ambiental i ciutadà de les obres d'implantació de la infraestructura civil de la xarxa.

L'ús compartit de les infraestructures existents s'ha instrumentat mitjançant acords ja subscrits o en vies de subscripció que s'han de valorar positivament.

Els equips que componen la xarxa són els següents:

- una capçalera principal i una de reserva que restaran instal·lades el segon any
- catorze centres nodals, que estaran instal·lats el cinquè any
- un màxim de tres centrals de commutació, que restaran instal·lades el desè any

Per tal d'accedir als diversos serveis, els usuaris hauran de disposar de tres equips terminals:

- Terminal per a serveis de televisió, format per convertidors i descodificadors de senyals de televisió, bé analògics o bé digitals.
- Mòdem bidireccional per a dades, Internet i Intranet, per a connexió a ordinador personal.
- Mòdem bidireccional per a telefonia digital, responsable de la conversió digital/analògica del senyal de veu.

En relació amb el terminal per a serveis de televisió, conegut internacionalment com a «set top box», i denominat en l'oferta terminal de vídeo, cal indicar que al llarg del període de concessió, es preveu l'existència de tres tipus de terminals: per a televisió

analògica, per a televisió digital i mixtes.

Inicialment, està prevista la utilització de terminals de vídeo de tipus analògic, que disposen de tot un seguit de prestacions addicionals entre les quals es valoren molt positivament les relatives al control de la programació, el qual permet els serveis de pagament per visió (PPV) i, especialment, l'anomenat control patern, que incorpora una clau d'autorització de programes, el qual permet de cancel·lar la visualització de determinats canals.

La xarxa ha estat dissenyada per proveir d'una forma integrada serveis de telecomunicacions, serveis de radiodifusió i televisió, i serveis interactius, de tal manera que tots els usuaris tenen les mateixes possibilitats d'accés a totes les prestacions.

El dimensionament de la xarxa permet de satisfer la demanda actual i futura de serveis, especialment de serveis interactius. Igualment, s'ha de valorar positivament el disseny de la xarxa amb vista a la seguretat en la transmissió, ascendent i descendent, i a la confidencialitat de la informació que hi circula.

En relació amb la cobertura prevista, l'oferta del licitador preveu que el període de construcció de la xarxa no superarà els sis anys, que és el termini màxim previst en el plec. En el territori de Barcelona, s'oferirà accés a la xarxa a la pràctica totalitat de les llars principals i negocis.

c: De conformitat amb allò establert a l'Annex II del Plec de Bases, l'oferta del licitador inclou un estudi de la demanda de serveis i la previsió de creixement anual al llarg del cinc primers anys de vigència de la concessió. És necessari subratllar que les previsions relatives als dos primers anys vinculen el licitador.

Els estudis de mercat realitzats posen de manifest que la demarcació de Barcelona és molt atractiva, perquè es tracta d'un mercat creixent de telecomunicacions, perquè té unes condicions sociodemogràfiques favorables i perquè demostra una demanda latent de serveis avançats de multimèdia.

Pel que fa a referència concreta al mercat televisiu, l'estudi del licitador assenyala que la unitat familiar típica consumeix més de quatre hores de televisió diàries, i més del 80% dels domicilis tenen un aparell de vídeo. Els propietaris d'aparells de vídeo lloguen una mitjana de 2,1 pel·lícules al mes i compren 0,5 pel·lícules al mes. El 17% del mercat està actualment abonat a algun servei de televisió de pagament. Cal tenir en compte que el servei de televisió de pagament més difós és el de Canal +, i que els subscriptors d'aquest servei paguen més de 3.500 pessetes al mes per accedir a un canal de programació, reconegut, bàsicament, per la disponibilitat sobre els drets del futbol i l'accés a pel·lícules recents doblades al castellà. D'aquestes dades, sembla deduir-se'n l'existència d'una forta demanda de televisió de pagament.

Pel que fa a la utilització d'ordinadors personals, els estudis aportats evidencien que a Catalunya la penetració d'ordinadors personals en les unitats familiars és alta, amb nivells comparables als dels Estats Units. El 4,5% de les unitats familiars de tota Catalunya ha manifestat utilitzar Internet amb un ús de mitja hora al dia de mitjana. La factura mitjana mensual per l'accés a Internet és de 3.291 pessetes. L'ordinador s'utilitza bàsicament com a entreteniment i per treballar.

El perfil del client objectiu dels serveis de vídeo, segons l'estudi del licitador, és un individu entre 20 i 45 anys, amb estudis secundaris o universitaris i que té uns ingressos anuals entre 3 i 7 milions de pessetes.

D'altra banda, el client típic del servei d'Internet és un individu entre 26 i 45 anys, amb títol universitari i que té uns ingressos entre 5 i 7 milions de pessetes anuals. L'usuari objectiu treballa principalment com a professional o directiu.

Els serveis ofertats pel licitador són els següents:

- serveis de televisió per cable

- serveis d'accés a Internet
- serveis de telefonia
- serveis portadors

Deixant al marge del present dictamen els serveis de telefonia i els serveis portadors, cal analitzar l'abast dels serveis de televisió per cable i dels serveis d'accés a Internet.

El servei de televisió per cable es presta sota modalitats diverses.

L'anomenat servei bàsic permet a l'usuari de rebre tots els canals usuals de la televisió hertziana i una sèrie de canals addicionals. L'usuari del servei bàsic rebrà almenys 20 canals en el paquet. Tot i que l'oferta no concreta els canals que s'oferiran, es prenen com a referència els canals emesos en la prova pilot de Barcelona, per tal d'emetre una valoració positiva de la sensible ampliació de l'oferta televisiva mitjançant el servei bàsic. L'inici de la prestació del servei bàsic està previst per al primer any de la concessió.

El servei de pagament per visió (PPV) permet a l'usuari de comprar programació per impulsos. Es transmetran a cada client dos o tres canals de televisió en un format codificat. L'usuari podrà encarregar la programació polsant una tecla en el control remot o sol·licitar-la a un agent d'atenció al client. La introducció d'aquest servei està prevista per al primer any.

Els canals premium permeten a l'usuari del servei bàsic de rebre canals temàtics d'alta qualitat que no estan inclosos en el paquet bàsic. El client paga una quota mensual per cada canal especial que desitgi rebre. La introducció d'aquests canals està prevista a partir del segon any.

El servei bàsic ampliat comprèn, com a mínim, un paquet de cinc canals d'entreteniment i temàtics que estaran disponibles per una quota mensual. Es preveu introduir aquest servei el segon any.

El vídeo quasi sota demanda (NVOD) és un servei que se subministrarà als usuaris del servei bàsic. El servei utilitzarà vuit canals per transmetre una pel·lícula o un esdeveniment amb horaris de començament esglaonats, amb 15 minuts de diferència. La introducció d'aquest servei està prevista a partir del cinquè any.

El vídeo sota demanda (VOD) és un servei digital que permet a l'usuari sol·licitar una pel·lícula o un espai en el moment en què desitgi veure'l. Solament s'oferirà un canal de VOD per habitatge. L'usuari introduirà l'ordre a partir d'un menú de vídeo dels programes existents. Es preveu introduir aquesta modalitat de servei a partir del vuitè any de la concessió.

El grau de penetració dels serveis de televisió per cable previst per l'oferta del licitador és d'un 2% el primer any, un 5% el cinquè any i un 14 % el desè any.

Considerada en el seu conjunt, l'oferta de serveis de difusió de televisió per cable suposa una sensible ampliació de l'oferta televisiva actualment existent, derivada de la relativa abundància de canals disponibles. Això ha de comportar, previsiblement, una fragmentació de l'audiència i un nivell superior de competència en el mercat audiovisual, directament relacionat amb el grau de penetració dels nous serveis. Des d'aquesta perspectiva, l'oferta del licitador s'ha de valorar positivament. No obstant això, els serveis de NVOD i de VOD no s'introduiran fins al cinquè i al vuitè any de la concessió respectivament. Tot reconeixent que les tecnologies disponibles fan que aquests serveis no siguin econòmicament viables en la fase inicial de la concessió, seria desitjable la seva introducció tan aviat com l'evolució de la tecnologia i del mercat ho possibilités, amb independència dels terminis prefixats.

De conformitat amb allò establert a la legislació, l'operador de cable està obligat a difondre els canals de televisió hertziana, públics i privats, que s'hauran d'incloure dins l'anomenat servei bàsic. Aquesta obligació, que suposa un límit al dret del concessionari per elaborar per si mateix els continguts, té per objecte, en primer lloc, establir una garantia del pluralisme i, en segon lloc, protegir d'alguna forma una determinada modalitat televisiva, especialment

vulnerable en els nivells autonòmic i local. De l'oferta es desprèn que no existeix cap impediment tecnològic per tal que l'operador pugui difondre els canals d'àmbit local, per la qual cosa l'oferta hauria de garantir explícitament que, dins el servei bàsic, s'inclouran tots els canals de ràdio i televisió local que sol·licita, en els termes previstos a la llei.

Així mateix, seria desitjable que dins l'oferta s'inclouessin els canals de les televisions públiques autonòmiques, especialment aquells que emeten en català.

Els serveis d'accés a Internet, és a dir, els serveis de dades, es prestaran sota dues modalitats: l'accés telefònic a Internet i l'accés a Internet per mòdem de cable. Ambdós serveis es prestaran a partir del primer any.

L'oferta als usuaris de connexions d'alta velocitat amb Internet mitjançant els mòdems de cable és l'únic servei que es proveirà immediatament i que no està fàcilment disponible en l'actualitat.

Els diversos agents que intervenen en la indústria audiovisual s'inclouen principalment en les àrees de producció (creació del contingut audiovisual), empaquetament (compra de continguts per crear canals de televisió) i distribució (transmissió a l'audiència dels canals de televisió).

L'ofertant participarà en la cadena de producció audiovisual en l'àmbit de la distribució de continguts, per tant, no està prevista l'elaboració de continguts propis.

L'oferta de canals es basa en una selecció, realitzada per l'operador, de les cadenes nacionals i internacionals, com també dels continguts de caràcter local que es puguin generar. En l'oferta s'indica que existeixen acords amb els principals proveïdors de programació codificada via satèl·lit que seran tramesos a través de la xarxa de cable, i també amb altres canals de televisió. Igualment, s'indica que s'estan mantenint converses per tal de concretar acords relatius al contingut addicional en català i amb una universitat privada, per a la creació d'un canal amateur.

En relació amb l'origen dels continguts, s'ha de destacar que el 100% de l'oferta audiovisual que es pretén distribuir prové de programadors aliens al licitador, amb la qual cosa es compleix l'obligació legal de contractar amb tercers, com a mínim, el 40% de l'oferta audiovisual.

L'oferta de continguts està composta per senyals catalans (3,1%), espanyols (53,1%), de la Unió Europea (37,5%) i de la resta del món (6,3%). No obstant aquesta distribució, la Llei 8/1996 estableix diverses obligacions per tal de garantir la pluralitat lingüística: que el 50% del temps de reserva destinat a la difusió d'obres en qualsevol de les llengües oficials sigui en llengua catalana i que les emissions de pel·lícules, sèries televisives o documentals doblats a una llengua diferent de l'original, o subtitulades, s'han d'oferir simultàniament, com a mínim, doblats o subtitulats en català.

La mateixa Llei estableix que els canals oberts rebuts per l'antena de l'abonat es poden oferir sense els condicionaments indicats, amb la qual cosa s'hauria d'establir el còmput a partir dels canals codificats distribuïts per l'operador. D'altra banda, la Llei preveu un període transitori d'adaptació que s'instrumenta mitjançant la presentació d'un programa d'adaptació que ha de ser aprovat per l'òrgan competent. Seria desitjable que aquest programa es pogués aprovar, en tot cas, amb anterioritat a l'inici regular de les emissions per l'operador que resulti adjudicatari.

Segons s'indica en l'oferta, tota la programació contractada i la que es pugui contractar compleix les disposicions legals establertes. Cal indicar que la Llei 8/1996 és més rigorosa que la LTC en estendre a la programació audiovisual distribuïda per cable totes les limitacions imposades per la Llei 25/1994. Així, els programes de televisió que poden atemptar contra les normes de protecció dels joves i dels infants o d'altres drets protegits, s'han d'oferir als abonats de forma independent i clarament identificada. D'aquesta previsió

es desprèn que aquests programes no podran formar part, en cap cas, del servei bàsic ni del servei bàsic ampliat.

Com a mesura addicional de protecció, l'oferta indica que la tecnologia implícita al convertidor de senyal aporta una funció de «bloqueig infantil» que permet als pares d'impedir l'accés a un o diversos canals, tot determinant un codi de seguretat dins el propi convertidor de senyal. Aquesta previsió s'ha de valorar positivament, atès que compleix una de les prescripcions de la Llei 8/1996, que obliga a l'operador a oferir a l'abonat la possibilitat d'utilitzar tecnologies existents en el mercat per tal de limitar l'accés des del seu receptor als espais que poden atemptar contra els sectors d'especial protecció i li ha de subministrar sense cost suplementari aquest suport tecnològic.

La prescripció de la Llei 8/1996 està directament inspirada en la regulació establerta en la Llei de decència en les comunicacions americana, concretament en la Secció 551, que estableix l'obligació d'introduir tecnologies de bloqueig de programes que permetin als pares d'impedir l'accés a la programació audiovisual que considerin perjudicial per als seus fills.

En aquest sentit, la Directriu del Parlament Europeu i del Consell per la qual es modifica l'anomenada Directriu de la televisió sense fronteres encomana a la Comissió la realització d'una investigació, en col·laboració amb les autoritats dels estats membres, sobre els possibles avantatges i inconvenients de noves mesures adreçades a facilitar el control exercit pels pares o tutors sobre els programes que els menors d'edat poden veure. Abans de tres anys, comptats a partir de l'adopció de la Directriu, la Comissió ha de presentar propostes adequades sobre l'equipament dels nous aparells de televisió de dispositius tècnics que permetin als pares o tutors de filtrar determinats programes, sobre l'establiment de sistemes de classificació adequats i sobre el foment de polítiques de televisió familiar i altres mesures educatives i de sensibilització.

Per tot això, la introducció de tecnologies de bloqueig s'ha de considerar molt positiva per diverses raons. En primer lloc, és un mitjà voluntari i no intrusiu, atès que no es prohibeix cap mena de programació i els programes que es puguin considerar perjudicials per als menors no resten limitats a determinats horaris d'emissió. En segon lloc, és un mitjà tecnològicament avançat que incrementa la capacitat d'elecció de l'usuari.

En relació amb el pla de negoci i d'estratègia comercial, a l'efecte del present dictamen interessa destacar que el licitador basa la seva proposta en una oferta de qualitat i uns preus força competitius.

Amb la finalitat de complir amb les condicions establertes en el plec, l'oferta estableix uns preus màxims durant els primers cinc anys. No obstant això, les tarifes inicials contemplades en l'oferta són sensiblement inferiors. Així, l'anomenada quota d'instal·lació se situa en les 5.000 pessetes i s'estableix una tarifa de 1.950 pessetes mensuals per al servei bàsic. El preu mitjà per a cada canal premium serà d'aproximadament 500 pessetes per mes, i el preu del servei bàsic ampliat serà de 1.300 pessetes mensuals aproximadament. El preu mitjà dels espais subministrats sota les modalitats de PPV, NVDO i VDO es calcula al voltant de les 500 pessetes per abonat.

d: L'empresa licitadora CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA S.A, domiciliada a Barcelona, va ésser constituïda el 3 de febrer de 1995.

En la data de presentació de l'oferta, la composició accionarial de l'empresa estava estructurada de la següent manera:

TISA (La Vanguardia)	7,5%
Multimèdia Cable	7,5%
Redesa (ENHER)	10%
GETSA (Endesa)	10%

Cableuropa SA	20%
Caixa d'Estalvis de Catalunya	20%
us West España Telecomunicacions inc.	25%

Tal com s'indica en l'oferta, com a conseqüència de la realització de diverses compravendes accionaries, l'estructura del capital actual és la següent:

Redesa (ENHER)	5%
TISA CABLE SL	7,5%
Multimèdia Cable SA	7,5%
Invercatalunya cable SL (Caixa d'Estalvis de Catalunya)	10%
Gas Natural, SDG SA	10%
STET	12,5%
SPAINCO	12,5%
GETSA (Endesa)	15%
Cableuropa SA	20%

Les dues principals variacions respecte a l'estructura inicial han estat la incorporació de Gas Natural, STET i SPAINCO a l'accionariat i la desvinculació accionaria de l'empresa us West, si bé aquesta continua vinculada al licitador mitjançant un contracte d'assistència tècnica.

El capital social de la companyia es de 1.871 milions de pessetes, totalment desemborsat. L'oferta contempla un calendari precís d'ampliacions de capital que, mantenint la mateixa distribució accionaria, en un termini de deu anys situaria el capital en 29.527 milions de pessetes.

El licitador és una empresa pionera en el camp de les tecnologies de banda ampla a Catalunya. Actualment, gestiona una xarxa pilot de cable a Barcelona, en funció d'una concessió atorgada mitjançant concurs públic per l'Ajuntament. La capçalera principal ja està en funcionament i la xarxa arriba a 1.321 edificis. Mitjançant la xarxa pilot, es comercialitza un paquet de 31 canals de televisió, que inclou els vuit canals hertzians que pot rebre qualsevol ciutadà i un canal de videotext amb informació local.

El licitador, d'acord amb allò establert en el plec, ha dipositat un aval bancari per import de 400 milions de pessetes (2% de la inversió mínima) en concepte de fiança provisional. En cas de resultar adjudicatari, la fiança definitiva a constituir és de 800 milions de pessetes (4% de la inversió mínima).

A més, el licitador ha assumit tot un seguit de compromisos voluntaris garantits mitjançant diverses penalitzacions econòmiques. En síntesi, aquests compromisos i garanties són els següents.

- Compromís i garantia d'estabilitat accionaria durant els tres primers anys de la concessió.

Les penalitzacions seran equivalents a un 5% de l'import de la transacció, en cas que la venda es produeixi a un tercer no accionista, i un 2% de la transacció en cas que la venda es produeixi entre accionistes.

- Garantia de participació en el capital de l'empresa, mitjançant l'aportació en el moment de l'adjudicació d'un aval bancari equivalent al 0,25% de la inversió mínima exigida.

- Compromís de construir la xarxa en cinc anys.

- Creació dels llocs de treball indicats en la oferta.

- Posar en marxa els serveis previstos en els dos primers anys. Pel que fa referència als serveis audiovisuals, aquests serveis són el servei bàsic, PPV, el servei bàsic ampliat i els canals premium.

- No sobrepassar les tarifes màximes establertes durant els primers cinc anys.

- Comunicar les ofertes d'ocupació a les empreses del sector públic audiovisual.
- Invertir en projectes d'investigació i de desenvolupament.
- Realitzar un estudi detallat de l'impacte ambiental de la xarxa.
- Realitzar la inversió mínima de 20.000 milions en el calendari ofertat.

Tots aquests compromisos seran garantits per un aval equivalent al 0,75% de la inversió mínima exigida, és a dir, 150 milions de pessetes.

La valoració dels compromisos voluntaris addicionals i de les garanties aportades ha de ser necessàriament positiva, atès que suposa una sensible millora respecte de les condicions mínimes establertes en el plec de bases.

e: L'oferta del licitador es completa amb la documentació aportada en relació amb la contribució tecnològica i industrial a l'economia, l'impacte en el desenvolupament regional, el medi ambient i la creació d'ocupació.

Tot i que segons les dades aportades pel licitador, la implantació i l'explotació d'una xarxa de cable de banda ampla ha de repercutir favorablement en el sector audiovisual i, especialment, en l'àrea de producció i de programació de continguts, el licitador se situa clarament en el segment de la distribució, tot descartant qualsevol mena d'integració vertical i sense perjudici d'actuar com a catalitzador i promotor d'iniciatives en la indústria de continguts. Seria desitjable que l'adjudicatari del concurs assumís una posició activa en el desenvolupament de projectes d'interès social, tant en l'àrea de les Tecnologies, per tal d'estimular la utilització de serveis avançats en sectors com ara la sanitat i l'ensenyament.

3 Conclusions

La valoració de l'oferta de serveis i continguts formulada pel licitador ha de tenir present dos elements que condicionen en gran mesura el seu contingut concret. En primer lloc, les incerteses derivades del marc regulador de les telecomunicacions, la plena liberalització de les quals ha estat anunciada per al desembre de 1998, i a les quals s'han d'afegir les de la mateixa regulació audiovisual, les normes principals de la qual estan subjectes a un procés de revisió. En segon lloc, les incerteses derivades d'una oferta de continguts escassa i poc desenvolupada, amb l'existència d'un evident risc de monopolització per empreses de producció i programació amb el conseqüent perill de la reducció del pluralisme informatiu. La mateixa estructura dels costos d'alguns dels drets d'emissió rellevant en el mercat resta actualment sotmesa a una profunda incertesa legislativa que, sens dubte, no constitueix un estímul per a la inversió en l'àrea de continguts i programació.

En qualsevol cas, de l'anàlisi de l'oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, es desprèn una valoració positiva per les raons expressades en el cos del dictamen. Per tot això, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya dictamina favorablement l'oferta presentada pel licitador.

4/97

Sobre l'oferta presentada en el concurs per a l'adjudicació del servei de telecomunicacions per cable a la demarcació territorial de Catalunya Norddest.

Antecedents

En data 26 de febrer de 1997 ha estat publicada en el BOE l'Ordre del Ministeri de Foment, datada el 18 de febrer de 1997, en virtut de la qual es disposa la publicació del plec de bases administratives i de condicions tècniques i es convoca el concurs públic per a l'adjudicació, mitjançant procediment obert, d'una concessió per a la prestació del servei públic de telecomunicacions per cable a la demarcació territorial de Barcelona.

La Llei 42/1995, de 22 de desembre, de les Telecomunicacions per cable (d'ara endavant LTC), estableix que el servei de telecomunicacions per cable es prestarà per demarcacions territorials. De conformitat amb les previsions de l'esmentada Llei, la demarcació territorial de Barcelona va ésser constituïda, previ l'informe del Govern de la Generalitat, mitjançant Acord

del Ple de l'Ajuntament de Barcelona, de data 16 d'abril de 1996.

Així, la LTC també disposa que el servei de telecomunicacions per cable es prestarà pels operadors de cable en règim de gestió indirecta, mitjançant concessió administrativa que serà atorgada pel Ministeri de Foment, prèvia la convocatòria per aquest Ministeri dels oportuns concursos públics.

El Plec de Bases Administratives i condicions tècniques que ha de regir el concurs ha estat aprovat, previ l'informe de la Generalitat de Catalunya, mitjançant Ordre de 14 de gener de 1997, havent-se fixat el termini per a la presentació de les ofertes per part dels licitadors, el qual va finalitzar el dia 27 de maig de 1997, i el termini per procedir a l'apertura de les ofertes. Telefónica de España SA, ha manifestat la seva disposició a prestar el servei en la demarcació territorial de Barcelona.

Finalitzat el termini per a la presentació d'ofertes, solament s'ha registrat una oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA.

Reunida la Mesa de Contractació, la qual va ser constituïda per al concurs per a l'adjudicació del servei a la demarcació territorial de Barcelona el dia 5 de juny de 1997, va analitzar la documentació administrativa presentada per l'únic oferent i va decidir la seva admissió al concurs. El dia 10 de juny, la Mesa de Contractació va procedir a l'acte públic d'apertura de l'oferta tècnica i econòmica, i de la documentació complementària presentada pel licitador.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant escrit del seu president, de data 5 de juny de 1997, va sol·licitar del secretari general d'Indústria, Comerç i Turisme, en la seva qualitat de vocal de la Mesa de Contractació, el trasllat de l'oferta presentada, per tal de poder analitzar-la i emetre el dictamen corresponent, de conformitat amb allò establert a l'article 12.1.c) de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable.

El secretari general d'Indústria, Comerç i Turisme, amb data 17 de juny de 1997, va donar trasllat de l'oferta de serveis i continguts presentada pel licitador al concurs d'atorgament de la llicència de segon operador de telecomunicacions per cable a la demarcació de Barcelona.

En data 26 de juny de 1997, la Comissió Tècnica del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, prèvia la compareixença del director de l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, que va exposar el contingut de l'oferta i va contestar les preguntes i aclariments formulats pels consellers, va dictaminar favorablement l'informe presentat pel president i va acordar convocar una reunió extraordinària del Ple del Consell per tal de procedir a l'aprovació, si s'escau, del dictamen definitiu.

1 Marc legal

a: La LTC i el Reglament Tècnic de Prestació del Servei de Telecomunicacions per Cable, aprovat pel Reial decret 2066/1996, de 13 de setembre (d'ara endavant RTC) estableixen el règim jurídic del servei públic de telecomunicacions per cable i de les xarxes que li serveixen de suport.

Així, esdevenen aplicables la Llei 17/1997, de 3 de maig, per la qual s'incorpora al Dret espanyol la Directriu 95/47/CE, de 24 d'octubre, del Parlament Europeu i del Consell, sobre l'ús de normes per a la transmissió de senyals de televisió i s'aproven mesures addicionals per a la liberalització del sector, i el Reglament Tècnic i de Prestació del Servei de Telecomunicacions per satèl·lit, aprovat pel Reial decret 136/1997, de 31 de gener.

És especialment rellevant destacar l'aplicació de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, que estableix el desenvolupament legislatiu de la normativa bàsica estatal en matèria de continguts audiovisuals, d'acord amb

allò establert a l'article 149.1.27.CE i l'article 16 de l'EAC.

b: La LTC i el RTC defineixen el servei públic de telecomunicacions per cable com el conjunt de serveis de telecomunicacions consistent en el subministrament, o en l'intercanvi, d'informació en forma d'imatges, sons, textos, gràfics o combinacions de gràfics, que es presten al públic en els seus domicilis o dependències de forma integrada mitjançant xarxes de cable. El servei públic de telecomunicacions per cable es presta en règim de lliure competència i amb subjecció als principis de neutralitat i no discriminació.

Els serveis habilitats pel títol concessional són concretament els següents: el servei portador de telecomunicacions, els serveis de difusió, serveis de vídeo sota demanda i de vídeo a la carta, serveis de valor afegit i serveis finals, en especial el de telefonia bàsica, tot i que per a la prestació d'aquests dos últims caldrà obtenir un títol habilitant específic. La concessió habilita per a l'establiment de la xarxa corresponent i la seva explotació mitjançant la prestació dels serveis de referència.

La LTC vincula la prestació del servei de televisió per cable a la prestació d'altres serveis de telecomunicació, establint tot un seguit de drets i d'obligacions, alguns dels quals únicament fan referència al servei de televisió i en els quals centrarem el contingut del present dictamen.

El concessionari ha de ser necessàriament una persona jurídica configurada com a societat anònima, que tingui per objecte social específic la prestació del servei de telecomunicacions per cable. El capital mínim exigint en la demarcació, d'acord amb la categoria assignada, és de 1000 milions de pessetes, que ha d'estar subscrit i desemborsat en un 50% en el moment de la signatura del contracte i l'altre 50% dos anys després. En el supòsit que una mateixa empresa sigui concessionària en diverses demarcacions, el capital mínim exigible serà la suma dels mínims corresponents a cada una de les demarcacions, però amb el límit de 3.000 milions de pessetes.

La participació de capital estranger no podrà ésser superior al 25%, llevat de l'autorització expressa del Consell de Ministres.

Així, per tal de garantir el pluralisme del mitjans de comunicació social, s'estableix que cap empresa no podrà ésser titular directament o indirecta, o tenir el control, sobre les societats concessionàries del servei de telecomunicacions per cable que conjuntament abastin més d'1.500.000 abonats. Aquest límit es refereix solament al servei de televisió per cable i, òbviament, en l'actual fase d'atorgament de la concessió no esdevé aplicable.

La concessió s'atorga per a un període de 25 anys i podrà renovar-se per períodes successius de cinc anys, després de la petició prèvia del concessionari i després dels informes previs de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament, en el cas de la demarcació de Barcelona.

Els operadors de cable tenen els drets següents:

- a:** Prestar en la seva demarcació els serveis habilitats pel títol concessional.
- b:** Instal·lar els equips necessaris per a la prestació dels serveis.
- c:** Elaborar per si mateix o contractar amb tercers els continguts dels serveis a prestar.
- d:** Percebre les corresponents tarifes dels seus abonats.

Com a titular de les concessions, l'operador de cable tindrà les obligacions següents:

- a:** Mantenir nivells de qualitat uniformes en la prestació del servei, facilitar l'accés de tots els abonats de la demarcació en condicions d'igualtat. Temporalment, poden existir àrees no cobertes pel servei i àrees cobertes amb tecnologies diferents del cable, amb caràcter transitori o permanent.
- b:** Complir allò establert en la legislació sobre propietat intel·lectual.
- c:** Dispensar un tracte no discriminatori als programadors independents i als prestadors de serveis, assabentant-los d'aquells aspectes de la gestió comercial relacionats amb la seva oferta.

d: Assignar, des de l'inici de les seves activitats, un mínim del 40% del total de l'oferta audiovisual distribuïda per la seva xarxa a programadors independents llevat que no existeixi una oferta suficient. Aquesta previsió ha estat específicament desenvolupada per l'article 4.b de la Llei 8/1996.

e: Distribuir a tots els abonats els serveis de difusió de televisió hertziana d'àmbit estatal i autonòmic, i, després de la sol·licitud prèvia, els serveis de televisió local de cada municipi.

f: Complir la normativa dictada per la Generalitat de Catalunya en l'exercici de les seves competències de desenvolupament legislatiu sobre mitjans de comunicació social, és a dir, la Llei 8/1996, de 5 juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable.

Finalment, s'ha d'indicar que la manifestació de Telefónica de España, SA, relativa a la seva disposició a prestar el servei implica que aquesta empresa podrà iniciar les seves activitats mitjançant una societat en el capital de la qual participi en més del 50% i transcorreguts setze mesos, a comptar des de la resolució del concurs. Les condicions en les quals Telefónica de España, SA, haurà de prestar el servei seran iguals a les estipulades en els contractes de concessió del segon operador.

2 Anàlisi de l'oferta

a: L'oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, s'ajusta en la seva estructura a les concretes determinacions establertes en el plec de bases administratives i condicions tècniques.

L'oferta es divideix en quatre apartats:

- Avantprojecte tècnic de l'oferta tècnica
- Oferta de serveis i continguts. Pla de negoci i estratègia comercial de l'oferta tècnica
- Solvència empresarial i financera
- Documentació complementària

El present dictamen se centra específicament en l'oferta de serveis i continguts, sense perjudici de les necessàries referències a altres aspectes connectats d'alguna manera amb els continguts ofertats.

b: L'estructura de la xarxa que es presenta en l'oferta consisteix en una xarxa troncal formada per dos anells, un per a la transmissió de senyals de telecomunicació i un altre per a la transmissió de senyals de televisió analògica, i una xarxa de distribució basada en la tecnologia HFC (Hybrid Fiber Coax).

La xarxa disposarà d'un Centre d'Operacions de Xarxa centralitzat, des d'on es realitzarà un control i una supervisió de tots els seus elements. Així disposarà del manteniment preventiu i correctiu necessari per assegurar-ne la plena disponibilitat.

El servei d'atenció al client previst és de 24 h/dia i 365 dies/any, i amb un temps màxim de resposta distribuït de la manera següent:

- 4 hores (avaries amb pèrdues de servei)
- 8 hores (avaries sense pèrdua total del servei)
- 2 hores (resposta a reclamacions telefònicament)
- 10 dies (resposta a reclamacions per escrit)

Tot i que es podrien realitzar dissenys de xarxa molt més avançats, amb un cost d'implantació molt més elevat, el disseny realitzat per l'ofertant possibilita la viabilitat tècnica i econòmica de la implantació i l'operació de la xarxa i, sobretot, possibilita els serveis interactius i té capacitat suficient per permetre la introducció de nous serveis avançats. Així, cal considerar positivament el compromís de disponibilitat de la xarxa, l'horari del servei d'atenció al client i el temps màxim de resposta per avaries previst inicialment, que potser fóra possible reduir gradualment en funció de l'experiència adquirida.

Pel que fa a la infraestructura de la xarxa, s'ha de destacar que es preveu la seva extensió

per gran part del territori de la demarcació. El període de construcció de la xarxa no superarà els cinc anys per als municipis de més de 50.000 habitants, set per als municipis entre 10 i 5.000 habitants i deu per a la resta. En el territori de la demarcació s'oferirà cobertura al 68% de la població. Per a la implantació de la xarxa s'intentarà aprofitar al màxim les infraestructures i canalitzacions existents i integrar les xarxes de cable existents en la demarcació. En l'actualitat, el Ministeri de Foment ha atorgat 39 concessions provisionals en tot el territori de Catalunya.

L'oferta haurà de contemplar la cobertura de tota la població de tal manera que, dins el període de construcció de la xarxa, qualsevol municipi tingui accés a la mateixa en un termini raonable.

L'ús compartit de les infraestructures existents s'ha instrumentat mitjançant acords ja subscrits o en vies de subscripció que s'han de valorar positivament.

Els equips que componen la xarxa són els següents:

- una capçalera principal i una de reserva que restaran instal·lades el segon any
- catorze centres nodals, que estaran instal·lats el cinquè any
- un màxim de tres centrals de commutació, que restaran instal·lades el desè any

Per tal d'accedir als diversos serveis, els usuaris hauran de disposar de tres equips terminals:

- Terminal per a serveis de televisió, format per convertidors i descodificadors de senyals de televisió, bé analògics o bé digitals.
- Mòdem bidireccional per a dades, Internet i Intranet, per a connexió a ordinador personal.
- Mòdem bidireccional per a telefonia digital, responsable de la conversió digital/analògica del senyal de veu.

En relació amb el terminal per a serveis de televisió, conegut internacionalment com a «set top box», i denominat en l'oferta terminal de vídeo, cal indicar que al llarg del període de concessió, es preveu l'existència de tres tipus de terminals: per a televisió analògica, per a televisió digital i mixtes.

Inicialment, està prevista la utilització de terminals de vídeo de tipus analògic, que disposen de tot un seguit de prestacions addicionals entre les quals es valoren molt positivament les relatives al control de la programació, el qual permet els serveis de pagament per visió (PPV) i, especialment, l'anomenat control patern, que incorpora una clau d'autorització de programes, el qual permet de cancel·lar la visualització de determinats canals.

La xarxa ha estat dissenyada per proveir d'una forma integrada serveis de telecomunicacions, serveis de radiodifusió i televisió, i serveis interactius, de tal manera que tots els usuaris tenen les mateixes possibilitats d'accés a totes les prestacions.

El dimensionament de la xarxa permet de satisfer la demanda actual i futura de serveis, especialment de serveis interactius. Igualment, s'ha de valorar positivament el disseny de la xarxa amb vista a la seguretat en la transmissió, ascendent i descendent, i a la confidencialitat de la informació que hi circula.

En relació amb la cobertura prevista, l'oferta del licitador preveu que el període de construcció de la xarxa no superarà els sis anys, que és el termini màxim previst en el plec.

En el territori de Barcelona, s'oferirà accés a la xarxa a la pràctica totalitat de les llars principals i negocis.

c: De conformitat amb allò establert a l'Annex II del Plec de Bases, l'oferta del licitador inclou un estudi de la demanda de serveis i la previsió de creixement anual al llarg del cinc primers anys de vigència de la concessió. És necessari subratllar que les previsions relatives als dos primers anys vinculen el licitador.

Els estudis de mercat realitzats posen de manifest que la demarcació de Barcelona és molt atractiva, perquè es tracta d'un mercat creixent de telecomunicacions, perquè té unes

condicions sociodemogràfiques favorables i perquè demostra una demanda latent de serveis avançats de multimèdia.

Pel que fa a referència concreta al mercat televisiu, l'estudi del licitador assenyala que la unitat familiar típica consumeix més de quatre hores de televisió diàries, i més del 80% dels domicilis tenen un aparell de vídeo. Els propietaris d'aparells de vídeo lloguen una mitjana de 2,1 pel·lícules al mes i compren 0,5 pel·lícules al mes. El 17% del mercat està actualment abonat a algun servei de televisió de pagament. Cal tenir en compte que el servei de televisió de pagament més difós és el de Canal+, i que els subscriptors d'aquest servei paguen més de 3.500 pessetes al mes per accedir a un canal de programació, reconegut, bàsicament, per la disponibilitat sobre els drets del futbol i l'accés a pel·lícules recents doblades al castellà. D'aquestes dades, sembla deduir-se'n l'existència d'una forta demanda de televisió de pagament.

Pel que fa a la utilització d'ordinadors personals, els estudis aportats evidencien que a Catalunya la penetració d'ordinadors personals en les unitats familiars és alta, amb nivells comparables als dels Estats Units. El 4,5% de les unitats familiars de tota Catalunya ha manifestat utilitzar Internet amb un ús de mitja hora al dia de mitjana. La factura mitjana mensual per l'accés a Internet és de 3.291 pessetes. L'ordinador s'utilitza bàsicament com a entreteniment i per treballar.

El perfil del client objectiu dels serveis de vídeo, segons l'estudi del licitador, és un individu entre 20 i 45 anys, amb estudis secundaris o universitaris i que té uns ingressos anuals entre 3 i 7 milions de pessetes.

D'altra banda, el client típic del servei d'Internet és un individu entre 26 i 45 anys, amb títol universitari i que té uns ingressos entre 5 i 7 milions de pessetes anuals. L'usuari objectiu treballa principalment com a professional o directiu.

Els serveis ofertats pel licitador són els següents:

- serveis de televisió per cable
- serveis d'accés a Internet
- serveis de telefonia
- serveis portadors

Deixant al marge del present dictamen els serveis de telefonia i els serveis portadors, cal analitzar l'abast dels serveis de televisió per cable i dels serveis d'accés a Internet.

El servei de televisió per cable es presta sota modalitats diverses.

L'anomenat servei bàsic permet a l'usuari de rebre tots els canals usuals de la televisió hertziana i una sèrie de canals addicionals. L'usuari del servei bàsic rebrà almenys 20 canals en el paquet. Tot i que l'oferta no concreta els canals que s'oferiran, es prenen com a referència els canals emesos en la prova pilot de Barcelona, per per tal d'emetre una valoració positiva de la sensible ampliació de l'oferta televisiva mitjançant el servei bàsic. L'inici de la prestació del servei bàsic està previst per al primer any de la concessió.

El servei de pagament per visió (PPV) permet a l'usuari de comprar programació per impulsos. Es transmetran a cada client dos o tres canals de televisió en un format codificat. L'usuari podrà encarregar la programació polsant una tecla en el control remot o sol·licitar-la a un agent d'atenció al client. La introducció d'aquest servei està prevista per al primer any.

Els canals premium permeten a l'usuari del servei bàsic de rebre canals temàtics d'alta qualitat que no estan inclosos en el paquet bàsic. El client paga una quota mensual per cada canal especial que desitgi rebre. La introducció d'aquests canals està prevista a partir del segon any.

El servei bàsic ampliat comprèn, com a mínim, un paquet de cinc canals d'entreteniment i temàtics que estaran disponibles per una quota mensual. Es preveu introduir aquest servei el segon any.

El vídeo quasi sota demanda (nvod) és un servei que se subministrerà als usuaris del servei bàsic. El servei utilitzarà vuit canals per transmetre una pel·lícula o un esdeveniment amb horaris de començament esglaonats, amb 15 minuts de diferència. La introducció d'aquest servei està prevista a partir del cinquè any.

El vídeo sota demanda (vod) és un servei digital que permet a l'usuari sol·licitar una pel·lícula o un espai en el moment en què desitgi veure'l. Solament s'ofertarà un canal de vod per habitatge. L'usuari introduirà l'ordre a partir d'un menú de vídeo dels programes existents. Es preveu introduir aquesta modalitat de servei a partir del vuitè any de la concessió.

El grau de penetració dels serveis de televisió per cable previst per l'oferta del licitador és d'un 2% el primer any, un 3% el cinquè any i un 10 % el desè any.

Considerada en el seu conjunt, l'oferta de serveis de difusió de televisió per cable suposa una sensible ampliació de l'oferta televisiva actualment existent, derivada de la relativa abundància de canals disponibles. Això ha de comportar, previsiblement, una fragmentació de l'audiència i un nivell superior de competència en el mercat audiovisual, directament relacionat amb el grau de penetració dels nous serveis. Des d'aquesta perspectiva, l'oferta del licitador s'ha de valorar positivament. No obstant això, els serveis de nvod i de vod no s'introduiran fins al cinquè i al vuitè any de la concessió respectivament. Tot reconeixent que les tecnologies disponibles fan que aquests serveis no siguin econòmicament viables en la fase inicial de la concessió, seria desitjable la seva introducció tan aviat com l'evolució de la tecnologia i del mercat ho possibilités, amb independència dels terminis prefixats.

De conformitat amb allò establert a la legislació, l'operador de cable està obligat a difondre els canals de televisió hertziana, públics i privats, que s'hauran d'incloure dins l'anomenat servei bàsic. Aquesta obligació, que suposa un límit al dret del concessionari per elaborar per si mateix els continguts, té per objecte, en primer lloc, establir una garantia del pluralisme i, en segon lloc, protegir d'alguna forma una determinada modalitat televisiva, especialment vulnerable en els nivells autonòmic i local. De l'oferta es desprèn que no existeix cap impediment tecnològic per tal que l'operador pugui difondre els canals d'àmbit local, per la qual cosa l'oferta hauria de garantir explícitament que, dins el servei bàsic, s'inclouran tots els canals de ràdio i televisió local que sol·licita, en els termes previstos a la llei.

Així mateix, seria desitjable que dins l'oferta s'incloguessin els canals de les televisions públiques autonòmiques, especialment aquells que emeten en català.

Els serveis d'accés a Internet, és a dir, els serveis de dades, es prestaran sota dues modalitats: l'accés telefònic a Internet i l'accés a Internet per mòdem de cable. Ambdós serveis es prestaran a partir del primer any.

L'oferta als usuaris de connexions d'alta velocitat amb Internet mitjançant els mòdems de cable és l'únic servei que es proveirà immediatament i que no està fàcilment disponible en l'actualitat.

Els diversos agents que intervenen en la indústria audiovisual s'inclouen principalment en les àrees de producció (creació del contingut audiovisual), empaquetament (compra de continguts per crear canals de televisió) i distribució (transmissió a l'audiència dels canals de televisió).

L'ofertant participarà en la cadena de producció audiovisual en l'àmbit de la distribució de continguts, per tant, no està prevista l'elaboració de continguts propis.

L'oferta de canals es basa en una selecció, realitzada per l'operador, de les cadenes nacionals i internacionals, com també dels continguts de caràcter local que es puguin generar. En l'oferta s'indica que existeixen acords amb els principals proveïdors de programació codificada via satèl·lit que seran tramesos a través de la xarxa de cable, i també amb altres canals de televisió. Igualment, s'indica que s'estan mantenint converses per tal de

concretar acords relatius al contingut addicional en català i amb una universitat privada, per a la creació d'un canal amateur.

En relació amb l'origen dels continguts, s'ha de destacar que el 100% de l'oferta audiovisual que es pretén distribuir prové de programadors aliens al licitador, amb la qual cosa es compleix l'obligació legal de contractar amb tercers, com a mínim, el 40% de l'oferta audiovisual.

L'oferta de continguts està composta per senyals catalans (3,1%), espanyols (53,1%), de la Unió Europea (37,5%) i de la resta del món (6,3%). No obstant aquesta distribució, la Llei 8/1996 estableix diverses obligacions per tal de garantir la pluralitat lingüística: que el 50% del temps de reserva destinat a la difusió d'obres en qualsevol de les llengües oficials sigui en llengua catalana i que les emissions de pel·lícules, sèries televisives o documentals doblats a una llengua diferent de l'original, o subtítolades, s'han d'oferir simultàniament, com a mínim, doblats o subtítolats en català.

La mateixa Llei estableix que els canals oberts rebuts per l'antena de l'abonat es poden oferir sense els condicionaments indicats, amb la qual cosa s'hauria d'establir el còmput a partir dels canals codificats distribuïts per l'operador. D'altra banda, la Llei preveu un període transitori d'adaptació que s'instrumenta mitjançant la presentació d'un programa d'adaptació que ha de ser aprovat per l'òrgan competent. Seria desitjable que aquest programa es pogués aprovar, en tot cas, amb anterioritat a l'inici regular de les emissions per l'operador que resulti adjudicatari.

Segons s'indica en l'oferta, tota la programació contractada i la que es pugui contractar compleix les disposicions legals establertes. Cal indicar que la Llei 8/1996 és més rigorosa que la LTC en estendre a la programació audiovisual distribuïda per cable totes les limitacions imposades per la Llei 25/1994. Així, els programes de televisió que poden atemptar contra les normes de protecció dels joves i dels infants o d'altres drets protegits, s'han d'oferir als abonats de forma independent i clarament identificada. D'aquesta previsió es desprèn que aquests programes no podran formar part, en cap cas, del servei bàsic ni del servei bàsic ampliat.

Com a mesura addicional de protecció, l'oferta indica que la tecnologia implícita al convertidor de senyal aporta una funció de «bloqueig infantil» que permet als pares d'impedir l'accés a un o diversos canals, tot determinant un codi de seguretat dins el propi convertidor de senyal. Aquesta previsió s'ha de valorar positivament, atès que compleix una de les prescripcions de la Llei 8/1996, que obliga a l'operador a oferir a l'abonat la possibilitat d'utilitzar tecnologies existents en el mercat per tal de limitar l'accés des del seu receptor als espais que poden atemptar contra els sectors d'especial protecció i li ha de subministrar sense cost suplementari aquest suport tecnològic.

La prescripció de la Llei 8/1996 està directament inspirada en la regulació establerta en la Llei de decència en les comunicacions americana, concretament en la Secció 551, que estableix l'obligació d'introduir tecnologies de bloqueig de programes que permetin als pares d'impedir l'accés a la programació audiovisual que considerin perjudicial per als seus fills.

En aquest sentit, la Directriu del Parlament Europeu i del Consell per la qual es modifica l'anomenada Directriu de la televisió sense fronteres encomana a la Comissió la realització d'una investigació, en col·laboració amb les autoritats dels estats membres, sobre els possibles avantatges i inconvenients de noves mesures adreçades a facilitar el control exercit pels pares o tutors sobre els programes que els menors d'edat poden veure. Abans de tres anys, comptats a partir de l'adopció de la Directriu, la Comissió ha de presentar propostes adequades sobre l'equipament dels nous aparells de televisió de dispositius tècnics que permetin als pares o tutors de filtrar determinats programes, sobre l'establiment de sistemes de classificació adequats i sobre el foment de polítiques de televisió familiar i altres mesures educatives i de sensibilització.

Per tot això, la introducció de tecnologies de bloqueig s'ha de considerar molt positiva per diverses raons. En primer lloc, és un mitjà voluntari i no intrusiu, atès que no es prohibeix cap mena de programació i els programes que es puguin considerar perjudicials per als menors no resten limitats a determinats horaris d'emissió. En segon lloc, és un mitjà tecnològicament avançat que incrementa la capacitat d'elecció de l'usuari.

En relació amb el pla de negoci i d'estratègia comercial, a l'efecte del present dictamen interessa destacar que el licitador basa la seva proposta en una oferta de qualitat i uns preus força competitius.

Amb la finalitat de complir amb les condicions establertes en el plec, l'oferta estableix uns preus màxims durant els primers cinc anys. No obstant això, les tarifes inicials contemplades en l'oferta són sensiblement inferiors. Així, l'anomenada quota d'instal·lació se situa en les 5.000 pessetes i s'estableix una tarifa de 1.950 pessetes mensuals per al servei bàsic. El preu mitjà per a cada canal premium serà d'aproximadament 500 pessetes per mes, i el preu del servei bàsic ampliat serà de 1.300 pessetes mensuals aproximadament. El preu mitjà dels espais subministrats sota les modalitats de PPV, NVDO i VDO es calcula al voltant de les 500 pessetes per abonat.

d: L'empresa licitadora CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, domiciliada a Barcelona, va ésser constituïda el 3 de febrer de 1995.

En la data de presentació de l'oferta, la composició accionarial de l'empresa estava estructurada de la següent manera:

TISA (La Vanguardia)	7,5%
Multimèdia Cable	7,5%
Redesa (ENHER)	10%
GETSA (Endesa)	10%
Cableuropa SA	20%
Caixa d'Estalvis de Catalunya	20%
us West España Telecomunicacions inc.	25%

Tal com s'indica en l'oferta, com a conseqüència de la realització de diverses compravendes accionaries, l'estructura del capital actual és la següent:

Redesa (ENHER)	5%
TISA CABLE SL	7,5%
Multimèdia Cable SA	7,5%
Invercatalunya cable s.L. (Caixa d'Estalvis de Catalunya)	10%
Gas Natural SDG SA	10%
STET	12,5%
SPAINCO	12,5%
GETSA (Endesa)	15%
Cableuropa SA	20%

Les dues principals variacions respecte a l'estructura inicial han estat la incorporació de Gas Natural, STET i SPAINCO a l'accionariat i la desvinculació accionarial de l'empresa us West, si bé aquesta continua vinculada al licitador mitjançant un contracte d'assistència tècnica.

El capital social de la companyia es de 1.871 milions de pessetes, totalment desemborsat. L'oferta contempla un calendari precís d'ampliacions de capital que, mantenint la mateixa distribució accionarial, en un termini de deu anys situaria el capital en 29.527 milions de pessetes.

El licitador és una empresa pionera en el camp de les tecnologies de banda ampla a Catalunya. Actualment, gestiona una xarxa pilot de cable a Barcelona, en funció d'una concessió atorgada mitjançant concurs públic per l'Ajuntament. La capçalera principal ja està en funcionament i la xarxa arriba a 1.321 edificis. Mitjançant la xarxa pilot, es comercialitza un paquet de 31 canals de televisió, que inclou els vuit canals hertzians que pot rebre qualsevol ciutadà i un canal de videotext amb informació local.

El licitador, d'acord amb allò establert en el plec, ha dipositat un aval bancari per import de 400 milions de pessetes (2% de la inversió mínima) en concepte de fiança provisional. En cas de resultar adjudicatari, la fiança definitiva a constituir és de 800 milions de pessetes (4% de la inversió mínima).

A més, el licitador ha assumit tot un seguit de compromisos voluntaris garantits mitjançant diverses penalitzacions econòmiques. En síntesi, aquests compromisos i garanties són els següents:

- Compromís i garantia d'estabilitat accionarial durant els tres primers anys de la concessió. Les penalitzacions seran equivalents a un 5% de l'import de la transacció, en cas que la venda es produeixi a un tercer no accionista, i un 2% de la transacció en cas que la venda es produeixi entre accionistes.
- Garantia de participació en el capital de l'empresa, mitjançant l'aportació en el moment de l'adjudicació d'un aval bancari equivalent al 0,25% de la inversió mínima exigida.
- Compromís de construir la xarxa en 4,5 anys en els municipis de més de 50.000 habitants.
- Creació dels llocs de treball indicats en la oferta.
- Posar en marxa els serveis previstos en els dos primers anys. Pel que fa referència als serveis audiovisuals, aquests serveis són el servei bàsic, PPV, el servei bàsic ampliat i els canals premium.
- No sobrepassar les tarifes màximes establertes durant els primers cinc anys.
- Comunicar les ofertes d'ocupació a les empreses del sector públic audiovisual.
- Invertir en projectes d'investigació i de desenvolupament.
- Realitzar un estudi detallat de l'impacte ambiental de la xarxa.
- Realitzar la inversió mínima de 20.000 milions en el calendari ofertat.

Tots aquests compromisos seran garantits per un aval equivalent al 0,75% de la inversió mínima exigida, és a dir, 150 milions de pessetes.

La valoració dels compromisos voluntaris addicionals i de les garanties aportades ha de ser necessàriament positiva, atès que suposa una sensible millora respecte de les condicions mínimes establertes en el plec de bases.

e: L'oferta del licitador es completa amb la documentació aportada en relació amb la contribució tecnològica i industrial a l'economia, l'impacte en el desenvolupament regional, el medi ambient i la creació d'ocupació.

Tot i que segons les dades aportades pel licitador, la implantació i l'explotació d'una xarxa de cable de banda ampla ha de repercutir favorablement en el sector audiovisual i, especialment, en l'àrea de producció i de programació de continguts, el licitador se situa clarament en el segment de la distribució, tot descartant qualsevol mena d'integració vertical i sense perjudici d'actuar com a catalitzador i promotor d'iniciatives en la indústria de continguts. Seria desitjable que l'adjudicatari del concurs assumís una posició activa en el desenvolupament de projectes d'interès social, tant en l'àrea de les Tecnologies, per tal d'estimular la utilització de serveis avançats en sectors com ara la sanitat i l'ensenyament.

3 Conclusions

La valoració de l'oferta de serveis i continguts formulada pel licitador ha de tenir present dos elements que condicionen en gran mesura el seu contingut concret. En primer lloc, les

incerteses derivades del marc regulador de les telecomunicacions, la plena liberalització de les quals ha estat anunciada per al desembre de 1998, i a les quals s'han d'afegir les de la mateixa regulació audiovisual, les normes principals de la qual estan subjectes a un procés de revisió. En segon lloc, les incerteses derivades d'una oferta de continguts escassa i poc desenvolupada, amb l'existència d'un evident risc de monopolització per empreses de producció i programació amb el conseqüent perill de la reducció del pluralisme informatiu. La mateixa estructura dels costos d'alguns dels drets d'emissió rellevant en el mercat resta actualment sotmesa a una profunda incertesa legislativa que, sens dubte, no constitueix un estímul per a la inversió en l'àrea de continguts i programació.

En qualsevol cas, de l'anàlisi de l'oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, es desprèn una valoració positiva per les raons expressades en el cos del dictamen. Per tot això, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya dictamina favorablement l'oferta presentada pel licitador.

5/97

Sobre l'oferta presentada en el concurs per a l'adjudicació del servei de telecomunicacions per cable a la demarcació territorial de Catalunya Oest

Antecedents

En data 26 de febrer de 1997 ha estat publicada en el BOE l'Ordre del Ministeri de Foment, datada el 18 de febrer de 1997, en virtut de la qual es disposa la publicació del plec de bases administratives i de condicions tècniques i es convoca el concurs públic per a l'adjudicació, mitjançant procediment obert, d'una concessió per a la prestació del servei públic de telecomunicacions per cable a la demarcació territorial de Barcelona.

La Llei 42/1995, de 22 de desembre, de les Telecomunicacions per cable (d'ara endavant LTC), estableix que el servei de telecomunicacions per cable es prestarà per demarcacions territorials. De conformitat amb les previsions de l'esmentada Llei, la demarcació territorial de Barcelona va ésser constituïda, previ l'informe del Govern de la Generalitat, mitjançant Acord del Ple de l'Ajuntament de Barcelona, de data 16 d'abril de 1996.

Així, la LTC també disposa que el servei de telecomunicacions per cable es prestarà pels operadors de cable en règim de gestió indirecta, mitjançant concessió administrativa que serà atorgada pel Ministeri de Foment, prèvia la convocatòria per aquest Ministeri dels oportuns concursos públics.

El Plec de Bases Administratives i condicions tècniques que ha de regir el concurs ha estat aprovat, previ l'informe de la Generalitat de Catalunya, mitjançant Ordre de 14 de gener de 1997, havent-se fixat el termini per a la presentació de les ofertes per part dels licitadors, el qual va finalitzar el dia 27 de maig de 1997, i el termini per procedir a l'apertura de les ofertes. Telefónica de España, S.A., ha manifestat la seva disposició a prestar el servei en la demarcació territorial de Barcelona.

Finalitzat el termini per a la presentació d'ofertes, solament s'ha registrat una oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA.

Reunida la Mesa de Contractació, la qual va ser constituïda per al concurs per a l'adjudicació del servei a la demarcació territorial de Barcelona el dia 5 de juny de 1997, va analitzar la documentació administrativa presentada per l'únic oferent i va decidir la seva admissió al concurs. El dia 10 de juny, la Mesa de Contractació va procedir a l'acte públic d'apertura de l'oferta tècnica i econòmica, i de la documentació complementària presentada pel licitador.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant escrit del seu president, de data 5 de juny de 1997, va sol·licitar del secretari general d'Indústria, Comerç i Turisme, en la seva qualitat de vocal de la Mesa de Contractació, el trasllat de l'oferta presentada, per tal de poder analitzar-la i emetre el dictamen corresponent, de conformitat amb allò establert a l'article 12.1.c) de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual

distribuïda per cable.

El secretari general d'Indústria, Comerç i Turisme, amb data 17 de juny de 1997, va donar trasllat de l'oferta de serveis i continguts presentada pel licitador al concurs d'atorgament de la llicència de segon operador de telecomunicacions per cable a la demarcació de Barcelona. En data 26 de juny de 1997, la Comissió Tècnica del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, prèvia la compareixença del director de l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, que va exposar el contingut de l'oferta i va contestar les preguntes i aclariments formulats pels consellers, va dictaminar favorablement l'informe presentat pel president i va acordar convocar una reunió extraordinària del Ple del Consell per tal de procedir a l'aprovació, si s'escau, del dictamen definitiu.

1 Marc legal

a: La LTC i el Reglament Tècnic de Prestació del Servei de Telecomunicacions per Cable, aprovat pel Reial decret 2066/1996, de 13 de setembre (d'ara endavant RTC) estableixen el règim jurídic del servei públic de telecomunicacions per cable i de les xarxes que li serveixen de suport.

Així, esdevenen aplicables la Llei 17/1997, de 3 de maig, per la qual s'incorpora al Dret espanyol la Directriu 95/47/CE, de 24 d'octubre, del Parlament Europeu i del Consell, sobre l'ús de normes per a la transmissió de senyals de televisió i s'aproven mesures addicionals per a la liberalització del sector, i el Reglament Tècnic i de Prestació del Servei de Telecomunicacions per satèl·lit, aprovat pel Reial decret 136/1997, de 31 de gener.

És especialment rellevant destacar l'aplicació de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, que estableix el desenvolupament legislatiu de la normativa bàsica estatal en matèria de continguts audiovisuals, d'acord amb allò establert a l'article 149.1.27.CE i l'article 16 de l'EAC.

b: La LTC i el RTC defineixen el servei públic de telecomunicacions per cable com el conjunt de serveis de telecomunicacions consistent en el subministrament, o en l'intercanvi, d'informació en forma d'imatges, sons, textos, gràfics o combinacions de gràfics, que es presten al públic en els seus domicilis o dependències de forma integrada mitjançant xarxes de cable. El servei públic de telecomunicacions per cable es presta en règim de lliure competència i amb subjecció als principis de neutralitat i no discriminació.

Els serveis habilitats pel títol concessional són concretament els següents: el servei portador de telecomunicacions, els serveis de difusió, serveis de vídeo sota demanda i de vídeo a la carta, serveis de valor afegit i serveis finals, en especial el de telefonia bàsica, tot i que per a la prestació d'aquests dos últims caldrà obtenir un títol habilitant específic. La concessió habilita per a l'establiment de la xarxa corresponent i la seva explotació mitjançant la prestació dels serveis de referència.

La LTC vincula la prestació del servei de televisió per cable a la prestació d'altres serveis de telecomunicació, establint tot un seguit de drets i d'obligacions, alguns dels quals únicament fan referència al servei de televisió i en els quals centrarem el contingut del present dictamen.

El concessionari ha de ser necessàriament una persona jurídica configurada com a societat anònima, que tingui per objecte social específic la prestació del servei de telecomunicacions per cable. El capital mínim exigít en la demarcació, d'acord amb la categoria assignada, és de 1000 milions de pessetes, que ha d'estar subscrit i desemborsat en un 50% en el moment de la signatura del contracte i l'altre 50% dos anys després. En el supòsit que una mateixa empresa sigui concessionària en diverses demarcacions, el capital mínim exigible serà la suma dels mínims corresponents a cada una de les demarcacions, però amb el límit de 3.000 milions de pessetes.

La participació de capital estranger no podrà ésser superior al 25%, llevat de l'autorització expressa del Consell de Ministres.

Així, per tal de garantir el pluralisme del mitjans de comunicació social, s'estableix que cap empresa no podrà ésser titular directament o indirecta, o tenir el control, sobre les societats concessionàries del servei de telecomunicacions per cable que conjuntament abastin més d'1.500.000 abonats. Aquest límit es refereix solament al servei de televisió per cable i, òbviament, en l'actual fase d'atorgament de la concessió no esdevé aplicable.

La concessió s'atorga per a un període de 25 anys i podrà renovar-se per períodes successius de cinc anys, després de la petició prèvia del concessionari i després dels informes previs de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament, en el cas de la demarcació de Barcelona.

Els operadors de cable tenen els drets següents:

- a:** Prestar en la seva demarcació els serveis habilitats pel títol concessional.
- b:** Instal·lar els equips necessaris per a la prestació dels serveis.
- c:** Elaborar per si mateix o contractar amb tercers els continguts dels serveis a prestar.
- d:** Percebre les corresponents tarifes dels seus abonats.

Com a titular de les concessions, l'operador de cable tindrà les obligacions següents:

- a:** Mantenir nivells de qualitat uniformes en la prestació del servei, facilitar l'accés de tots els abonats de la demarcació en condicions d'igualtat. Temporalment, poden existir àrees no cobertes pel servei i àrees cobertes amb tecnologies diferents del cable, amb caràcter transitori o permanent.
- b:** Complir allò establert en la legislació sobre propietat intel·lectual.
- c:** Dispensar un tracte no discriminatori als programadors independents i als prestadors de serveis, assabentant-los d'aquells aspectes de la gestió comercial relacionats amb la seva oferta.
- d:** Assignar, des de l'inici de les seves activitats, un mínim del 40% del total de l'oferta audiovisual distribuïda per la seva xarxa a programadors independents llevat que no existeixi una oferta suficient. Aquesta previsió ha estat específicament desenvolupada per l'article 4.b de la Llei 8/1996.
- e:** Distribuir a tots els abonats els serveis de difusió de televisió hertziana d'àmbit estatal i autonòmic, i, després de la sol·licitud prèvia, els serveis de televisió local de cada municipi.
- f:** Complir la normativa dictada per la Generalitat de Catalunya en l'exercici de les seves competències de desenvolupament legislatiu sobre mitjans de comunicació social, és a dir, la Llei 8/1996, de 5 juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable.

Finalment, s'ha d'indicar que la manifestació de Telefónica de España SA, relativa a la seva disposició a prestar el servei implica que aquesta empresa podrà iniciar les seves activitats mitjançant una societat en el capital de la qual participi en més del 50% i transcorreguts setze mesos, a comptar des de la resolució del concurs. Les condicions en les quals Telefónica de España, SA, haurà de prestar el servei seran iguals a les estipulades en els contractes de concessió del segon operador.

2 Anàlisi de l'oferta

a: L'oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, s'ajusta en la seva estructura a les concretes determinacions establertes en el plec de bases administratives i condicions tècniques.

L'oferta es divideix en quatre apartats:

- Avantprojecte tècnic de l'oferta tècnica
- Oferta de serveis i continguts. Pla de negoci i estratègia comercial de l'oferta tècnica
- Solvència empresarial i financera
- Documentació complementària

El present dictamen se centra específicament en l'oferta de serveis i continguts, sense perjudici de les necessàries referències a altres aspectes connectats d'alguna manera amb els continguts ofertats.

b: L'estructura de la xarxa que es presenta en l'oferta consisteix en una xarxa troncal formada per dos anells, un per a la transmissió de senyals de telecomunicació i un altre per a la transmissió de senyals de televisió analògica, i una xarxa de distribució basada en la tecnologia HFC (Hybrid Fiber Coax).

La xarxa disposarà d'un Centre d'Operacions de Xarxa centralitzat, des d'on es realitzarà un control i una supervisió de tots els seus elements. Així disposarà del manteniment preventiu i correctiu necessari per assegurar-ne la plena disponibilitat.

El servei d'atenció al client previst és de 24 h/dia i 365 dies/any, i amb un temps màxim de resposta distribuït de la manera següent:

- 4 hores (avaries amb pèrdues de servei)
- 8 hores (avaries sense pèrdua total del servei)
- 2 hores (resposta a reclamacions telefònicament)
- 10 dies (resposta a reclamacions per escrit)

Tot i que es podrien realitzar dissenys de xarxa molt més avançats, amb un cost d'implantació molt més elevat, el disseny realitzat per l'ofertant possibilita la viabilitat tècnica i econòmica de la implantació i l'operació de la xarxa i, sobretot, possibilita els serveis interactius i té capacitat suficient per permetre la introducció de nous serveis avançats. Així, cal considerar positivament el compromís de disponibilitat de la xarxa, l'horari del servei d'atenció al client i el temps màxim de resposta per avaries previst inicialment, que potser fóra possible reduir gradualment en funció de l'experiència adquirida.

Pel que fa a la infraestructura de la xarxa, s'ha de destacar que es preveu la seva extensió per gran part del territori de la demarcació. El període de construcció de la xarxa no superarà els cinc anys per als municipis de més de 50.000 habitants, set per als municipis entre 10 i 5.000 habitants i deu per a la resta. En el territori de la demarcació s'oferirà cobertura al 68% de la població. Per a la implantació de la xarxa s'intentarà aprofitar al màxim les infraestructures i canalitzacions existents i integrar les xarxes de cable existents en la demarcació. En l'actualitat, el Ministeri de Foment ha atorgat 39 concessions provisionals en tot el territori de Catalunya.

L'oferta haurà de contemplar la cobertura de tota la població de tal manera que, dins el període de construcció de la xarxa, qualsevol municipi tingui accés a la mateixa en un termini raonable.

L'ús compartit de les infraestructures existents s'ha instrumentat mitjançant acords ja subscrits o en vies de subscripció que s'han de valorar positivament.

Els equips que componen la xarxa són els següents:

- una capçalera principal i una de reserva que restaran instal·lades el segon any
- catorze centres nodals, que estaran instal·lats el cinquè any
- un màxim de tres centrals de commutació, que restaran instal·lades el desè any

Per tal d'accedir als diversos serveis, els usuaris hauran de disposar de tres equips terminals:

- Terminal per a serveis de televisió, format per convertidors i descodificadors de senyals de televisió, bé analògics o bé digitals.
- Mòdem bidireccional per a dades, Internet i Intranet, per a connexió a ordinador personal.
- Mòdem bidireccional per a telefonia digital, responsable de la conversió digital/analògica del senyal de veu.

En relació amb el terminal per a serveis de televisió, conegut internacionalment com a «set top box», i denominat en l'oferta terminal de vídeo, cal indicar que al llarg del període de

concessió, es preveu l'existència de tres tipus de terminals: per a televisió analògica, per a televisió digital i mixtes.

Inicialment, està prevista la utilització de terminals de vídeo de tipus analògic, que disposen de tot un seguit de prestacions addicionals entre les quals es valoren molt positivament les relatives al control de la programació, el qual permet els serveis de pagament per visió (PPV) i, especialment, l'anomenat control patern, que incorpora una clau d'autorització de programes, el qual permet de cancel·lar la visualització de determinats canals.

La xarxa ha estat dissenyada per proveir d'una forma integrada serveis de telecomunicacions, serveis de radiodifusió i televisió, i serveis interactius, de tal manera que tots els usuaris tenen les mateixes possibilitats d'accés a totes les prestacions.

El dimensionament de la xarxa permet de satisfer la demanda actual i futura de serveis, especialment de serveis interactius. Igualment, s'ha de valorar positivament el disseny de la xarxa amb vista a la seguretat en la transmissió, ascendent i descendent, i a la confidencialitat de la informació que hi circula.

En relació amb la cobertura prevista, l'oferta del licitador preveu que el període de construcció de la xarxa no superarà els sis anys, que és el termini màxim previst en el plec. En el territori de Barcelona, s'oferirà accés a la xarxa a la pràctica totalitat de les llars principals i negocis.

c: De conformitat amb allò establert a l'Annex II del Plec de Bases, l'oferta del licitador inclou un estudi de la demanda de serveis i la previsió de creixement anual al llarg del cinc primers anys de vigència de la concessió. És necessari subratllar que les previsions relatives als dos primers anys vinculen el licitador.

Els estudis de mercat realitzats posen de manifest que la demarcació de Barcelona és molt atractiva, perquè es tracta d'un mercat creixent de telecomunicacions, perquè té unes condicions sociodemogràfiques favorables i perquè demostra una demanda latent de serveis avançats de multimèdia.

Pel que fa a referència concreta al mercat televisiu, l'estudi del licitador assenyala que la unitat familiar típica consumeix més de quatre hores de televisió diàries, i més del 80% dels domicilis tenen un aparell de vídeo. Els propietaris d'aparells de vídeo lloguen una mitjana de 2,1 pel·lícules al mes i compren 0,5 pel·lícules al mes. El 17% del mercat està actualment abonat a algun servei de televisió de pagament. Cal tenir en compte que el servei de televisió de pagament més difós és el de Canal+, i que els subscriptors d'aquest servei paguen més de 3.500 pessetes al mes per accedir a un canal de programació, reconegut, bàsicament, per la disponibilitat sobre els drets del futbol i l'accés a pel·lícules recents doblades al castellà. D'aquestes dades, sembla deduir-se'n l'existència d'una forta demanda de televisió de pagament.

Pel que fa a la utilització d'ordinadors personals, els estudis aportats evidencien que a Catalunya la penetració d'ordinadors personals en les unitats familiars és alta, amb nivells comparables als dels Estats Units. El 4,5% de les unitats familiars de tota Catalunya ha manifestat utilitzar Internet amb un ús de mitja hora al dia de mitjana. La factura mitjana mensual per l'accés a Internet és de 3.291 pessetes. L'ordinador s'utilitza bàsicament com a entreteniment i per treballar.

El perfil del client objectiu dels serveis de vídeo, segons l'estudi del licitador, és un individu entre 20 i 45 anys, amb estudis secundaris o universitaris i que té uns ingressos anuals entre 3 i 7 milions de pessetes.

D'altra banda, el client típic del servei d'Internet és un individu entre 26 i 45 anys, amb títol universitari i que té uns ingressos entre 5 i 7 milions de pessetes anuals. L'usuari objectiu treballa principalment com a professional o directiu.

Els serveis ofertats pel licitador són els següents:

- serveis de televisió per cable
- serveis d'accés a Internet
- serveis de telefonia
- serveis portadors

Deixant al marge del present dictamen els serveis de telefonia i els serveis portadors, cal analitzar l'abast dels serveis de televisió per cable i dels serveis d'accés a Internet.

El servei de televisió per cable es presta sota modalitats diverses.

L'anomenat servei bàsic permet a l'usuari de rebre tots els canals usuals de la televisió hertziana i una sèrie de canals addicionals. L'usuari del servei bàsic rebrà almenys 20 canals en el paquet. Tot i que l'oferta no concreta els canals que s'oferiran, es prenen com a referència els canals emesos en la prova pilot de Barcelona, per per tal d'emetre una valoració positiva de la sensible ampliació de l'oferta televisiva mitjançant el servei bàsic. L'inici de la prestació del servei bàsic està previst per al primer any de la concessió.

El servei de pagament per visió (PPV) permet a l'usuari de comprar programació per impulsos. Es transmetran a cada client dos o tres canals de televisió en un format codificat. L'usuari podrà encarregar la programació polsant una tecla en el control remot o sol·licitar-la a un agent d'atenció al client. La introducció d'aquest servei està prevista per al primer any.

Els canals premium permeten a l'usuari del servei bàsic de rebre canals temàtics d'alta qualitat que no estan inclosos en el paquet bàsic. El client paga una quota mensual per cada canal especial que desitgi rebre. La introducció d'aquests canals està prevista a partir del segon any.

El servei bàsic ampliat comprèn, com a mínim, un paquet de cinc canals d'entreteniment i temàtics que estaran disponibles per una quota mensual. Es preveu introduir aquest servei el segon any.

El vídeo quasi sota demanda (NVOD) és un servei que se subministrerà als usuaris del servei bàsic. El servei utilitzarà vuit canals per transmetre una pel·lícula o un esdeveniment amb horaris de començament esglaonats, amb 15 minuts de diferència. La introducció d'aquest servei està prevista a partir del cinquè any.

El vídeo sota demanda (VOD) és un servei digital que permet a l'usuari sol·licitar una pel·lícula o un espai en el moment en què desitgi veure'l. Solament s'oferirà un canal de VOD per habitatge. L'usuari introduirà l'ordre a partir d'un menú de vídeo dels programes existents. Es preveu introduir aquesta modalitat de servei a partir del vuitè any de la concessió.

El grau de penetració dels serveis de televisió per cable previst per l'oferta del licitador és d'un 2% el primer any, un 3% el cinquè any i un 10 % el desè any.

Considerada en el seu conjunt, l'oferta de serveis de difusió de televisió per cable suposa una sensible ampliació de l'oferta televisiva actualment existent, derivada de la relativa abundància de canals disponibles. Això ha de comportar, previsiblement, una fragmentació de l'audiència i un nivell superior de competència en el mercat audiovisual, directament relacionat amb el grau de penetració dels nous serveis. Des d'aquesta perspectiva, l'oferta del licitador s'ha de valorar positivament. No obstant això, els serveis de NVOD i de VOD no s'introduiran fins al cinquè i al vuitè any de la concessió respectivament. Tot reconeixent que les tecnologies disponibles fan que aquests serveis no siguin econòmicament viables en la fase inicial de la concessió, seria desitjable la seva introducció tan aviat com l'evolució de la tecnologia i del mercat ho possibilités, amb independència dels terminis prefixats.

De conformitat amb allò establert a la legislació, l'operador de cable està obligat a difondre els canals de televisió hertziana, públics i privats, que s'hauran d'incloure dins l'anomenat servei bàsic. Aquesta obligació, que suposa un límit al dret del concessionari per elaborar per si mateix els continguts, té per objecte, en primer lloc, establir una garantia del pluralisme

i, en segon lloc, protegir d'alguna forma una determinada modalitat televisiva, especialment vulnerable en els nivells autonòmic i local. De l'oferta es desprèn que no existeix cap impediment tecnològic per tal que l'operador pugui difondre els canals d'àmbit local, per la qual cosa l'oferta hauria de garantir explícitament que, dins el servei bàsic, s'inclouran tots els canals de ràdio i televisió local que sol·licita, en els termes previstos a la llei.

Així mateix, seria desitjable que dins l'oferta s'incloguessin els canals de les televisions públiques autonòmiques, especialment aquells que emeten en català.

Els serveis d'accés a Internet, és a dir, els serveis de dades, es prestaran sota dues modalitats: l'accés telefònic a Internet i l'accés a Internet per mòdem de cable. Ambdós serveis es prestaran a partir del primer any.

L'oferta als usuaris de connexions d'alta velocitat amb Internet mitjançant els mòdems de cable és l'únic servei que es proveirà immediatament i que no està fàcilment disponible en l'actualitat.

Els diversos agents que intervenen en la indústria audiovisual s'inclouen principalment en les àrees de producció (creació del contingut audiovisual), empaquetament (compra de continguts per crear canals de televisió) i distribució (transmissió a l'audiència dels canals de televisió).

L'ofertant participarà en la cadena de producció audiovisual en l'àmbit de la distribució de continguts, per tant, no està prevista l'elaboració de continguts propis.

L'oferta de canals es basa en una selecció, realitzada per l'operador, de les cadenes nacionals i internacionals, com també dels continguts de caràcter local que es puguin generar. En l'oferta s'indica que existeixen acords amb els principals proveïdors de programació codificada via satèl·lit que seran tramesos a través de la xarxa de cable, i també amb altres canals de televisió. Igualment, s'indica que s'estan mantenint converses per tal de concretar acords relatius al contingut addicional en català i amb una universitat privada, per a la creació d'un canal amateur.

En relació amb l'origen dels continguts, s'ha de destacar que el 100% de l'oferta audiovisual que es pretén distribuir prové de programadors aliens al licitador, amb la qual cosa es compleix l'obligació legal de contractar amb tercers, com a mínim, el 40% de l'oferta audiovisual.

L'oferta de continguts està composta per senyals catalans (3,1%), espanyols (53,1%), de la Unió Europea (37,5%) i de la resta del món (6,3%). No obstant aquesta distribució, la Llei 8/1996 estableix diverses obligacions per tal de garantir la pluralitat lingüística: que el 50% del temps de reserva destinat a la difusió d'obres en qualsevol de les llengües oficials sigui en llengua catalana i que les emissions de pel·lícules, sèries televisives o documentals doblats a una llengua diferent de l'original, o subtitulades, s'han d'oferir simultàniament, com a mínim, doblats o subtitulats en català.

La mateixa Llei estableix que els canals oberts rebuts per l'antena de l'abonat es poden oferir sense els condicionaments indicats, amb la qual cosa s'hauria d'establir el còmput a partir dels canals codificats distribuïts per l'operador. D'altra banda, la Llei preveu un període transitori d'adaptació que s'instrumenta mitjançant la presentació d'un programa d'adaptació que ha de ser aprovat per l'òrgan competent. Seria desitjable que aquest programa es pogués aprovar, en tot cas, amb anterioritat a l'inici regular de les emissions per l'operador que resulti adjudicatari.

Segons s'indica en l'oferta, tota la programació contractada i la que es pugui contractar compleix les disposicions legals establertes. Cal indicar que la Llei 8/1996 és més rigorosa que la LTC en estendre a la programació audiovisual distribuïda per cable totes les limitacions imposades per la Llei 25/1994. Així, els programes de televisió que poden atemptar contra les normes de protecció dels joves i dels infants o d'altres drets protegits, s'han d'oferir als

abonats de forma independent i clarament identificada. D'aquesta previsió es desprèn que aquests programes no podran formar part, en cap cas, del servei bàsic ni del servei bàsic ampliat.

Com a mesura addicional de protecció, l'oferta indica que la tecnologia implícita al convertidor de senyal aporta una funció de «bloqueig infantil» que permet als pares d'impedir l'accés a un o diversos canals, tot determinant un codi de seguretat dins el propi convertidor de senyal. Aquesta previsió s'ha de valorar positivament, atès que compleix una de les prescripcions de la Llei 8/1996, que obliga a l'operador a oferir a l'abonat la possibilitat d'utilitzar tecnologies existents en el mercat per tal de limitar l'accés des del seu receptor als espais que poden atemptar contra els sectors d'especial protecció i li ha de subministrar sense cost suplementari aquest suport tecnològic.

La prescripció de la Llei 8/1996 està directament inspirada en la regulació establerta en la Llei de decència en les comunicacions americana, concretament en la Secció 551, que estableix l'obligació d'introduir tecnologies de bloqueig de programes que permetin als pares d'impedir l'accés a la programació audiovisual que considerin perjudicial per als seus fills.

En aquest sentit, la Directriu del Parlament Europeu i del Consell per la qual es modifica l'anomenada Directriu de la televisió sense fronteres encomana a la Comissió la realització d'una investigació, en col·laboració amb les autoritats dels estats membres, sobre els possibles avantatges i inconvenients de noves mesures adreçades a facilitar el control exercit pels pares o tutors sobre els programes que els menors d'edat poden veure. Abans de tres anys, comptats a partir de l'adopció de la Directriu, la Comissió ha de presentar propostes adequades sobre l'equipament dels nous aparells de televisió de dispositius tècnics que permetin als pares o tutors de filtrar determinats programes, sobre l'establiment de sistemes de classificació adequats i sobre el foment de polítiques de televisió familiar i altres mesures educatives i de sensibilització.

Per tot això, la introducció de tecnologies de bloqueig s'ha de considerar molt positiva per diverses raons. En primer lloc, és un mitjà voluntari i no intrusiu, atès que no es prohibeix cap mena de programació i els programes que es puguin considerar perjudicials per als menors no resten limitats a determinats horaris d'emissió. En segon lloc, és un mitjà tecnològicament avançat que incrementa la capacitat d'elecció de l'usuari.

En relació amb el pla de negoci i d'estratègia comercial, a l'efecte del present dictamen interessa destacar que el licitador basa la seva proposta en una oferta de qualitat i uns preus força competitius.

Amb la finalitat de complir amb les condicions establertes en el plec, l'oferta estableix uns preus màxims durant els primers cinc anys. No obstant això, les tarifes inicials contemplades en l'oferta són sensiblement inferiors. Així, l'anomenada quota d'instal·lació se situa en les 5.000 pessetes i s'estableix una tarifa de 1.950 pessetes mensuals per al servei bàsic. El preu mitjà per a cada canal premium serà d'aproximadament 500 pessetes per mes, i el preu del servei bàsic ampliat serà de 1.300 pessetes mensuals aproximadament. El preu mitjà dels espais subministrats sota les modalitats de PPV, NVDO i VDO es calcula al voltant de les 500 pessetes per abonat.

d: L'empresa licitadora CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, domiciliada a Barcelona, va ésser constituïda el 3 de febrer de 1995.

En la data de presentació de l'oferta, la composició accionarial de l'empresa estava estructurada de la següent manera:

TISA (La Vanguardia)	7,5%
Multimèdia Cable	7,5%
Redesa (ENHER)	10%

GETSA (Endesa)	10%
Cableuropa SA	20%
Caixa d'Estalvis de Catalunya	20%
us West España Telecomunicacions inc.	25%

Tal com s'indica en l'oferta, com a conseqüència de la realització de diverses compravendes accionaries, l'estructura del capital actual és la següent:

Redesa (ENHER)	5%
TISA CABLE SL	7,5%
Multimèdia Cable SA	7,5%
Invercatalunya cable SL (Caixa d'Estalvis de Catalunya)	10%
Gas Natural SDG SA	10%
STET	12,5%
SPAINCO	12,5%
GETSA (Endesa)	15%
Cableuropa SA	20%

Les dues principals variacions respecte a l'estructura inicial han estat la incorporació de Gas Natural, STET i SPAINCO a l'accionariat i la desvinculació accionaria de l'empresa us West, si bé aquesta continua vinculada al licitador mitjançant un contracte d'assistència tècnica.

El capital social de la companyia es de 1.871 milions de pessetes, totalment desemborsat. L'oferta contempla un calendari precís d'ampliacions de capital que, mantenint la mateixa distribució accionaria, en un termini de deu anys situaria el capital en 29.527 milions de pessetes.

El licitador és una empresa pionera en el camp de les tecnologies de banda ampla a Catalunya. Actualment, gestiona una xarxa pilot de cable a Barcelona, en funció d'una concessió atorgada mitjançant concurs públic per l'Ajuntament. La capçalera principal ja està en funcionament i la xarxa arriba a 1.321 edificis. Mitjançant la xarxa pilot, es comercialitza un paquet de 31 canals de televisió, que inclou els vuit canals hertzians que pot rebre qualsevol ciutadà i un canal de videotext amb informació local.

El licitador, d'acord amb allò establert en el plec, ha dipositat un aval bancari per import de 400 milions de pessetes (2% de la inversió mínima) en concepte de fiança provisional. En cas de resultar adjudicatari, la fiança definitiva a constituir és de 800 milions de pessetes (4% de la inversió mínima).

A més, el licitador ha assumit tot un seguit de compromisos voluntaris garantits mitjançant diverses penalitzacions econòmiques. En síntesi, aquests compromisos i garanties són els següents.

- Compromís i garantia d'estabilitat accionaria durant els tres primers anys de la concessió.

Les penalitzacions seran equivalents a un 5% de l'import de la transacció, en cas que la venda es produeixi a un tercer no accionista, i un 2% de la transacció en cas que la venda es produeixi entre accionistes.

- Garantia de participació en el capital de l'empresa, mitjançant l'aportació en el moment de l'adjudicació d'un aval bancari equivalent al 0,25% de la inversió mínima exigida.
- Compromís de construir la xarxa en 4,5 anys en els municipis de més de 50.000 habitants.
- Creació dels llocs de treball indicats en la oferta.
- Posar en marxa els serveis previstos en els dos primers anys. Pel que fa referència als serveis audiovisuals, aquests serveis són el servei bàsic, PPV, el servei bàsic ampliat i els canals premium.

- No sobrepassar les tarifes màximes establertes durant els primers cinc anys.
- Comunicar les ofertes d'ocupació a les empreses del sector públic audiovisual.
- Invertir en projectes d'investigació i de desenvolupament.
- Realitzar un estudi detallat de l'impacte ambiental de la xarxa.
- Realitzar la inversió mínima de 20.000 milions en el calendari ofertat.

Tots aquests compromisos seran garantits per un aval equivalent al 0,75% de la inversió mínima exigida, és a dir, 150 milions de pessetes.

La valoració dels compromisos voluntaris addicionals i de les garanties aportades ha de ser necessàriament positiva, atès que suposa una sensible millora respecte de les condicions mínimes establertes en el plec de bases.

e: L'oferta del licitador es completa amb la documentació aportada en relació amb la contribució tecnològica i industrial a l'economia, l'impacte en el desenvolupament regional, el medi ambient i la creació d'ocupació.

Tot i que segons les dades aportades pel licitador, la implantació i l'explotació d'una xarxa de cable de banda ampla ha de repercutir favorablement en el sector audiovisual i, especialment, en l'àrea de producció i de programació de continguts, el licitador se situa clarament en el segment de la distribució, tot descartant qualsevol mena d'integració vertical i sense perjudici d'actuar com a catalitzador i promotor d'iniciatives en la indústria de continguts. Seria desitjable que l'adjudicatari del concurs assumís una posició activa en el desenvolupament de projectes d'interès social, tant en l'àrea de les Tecnologies, per tal d'estimular la utilització de serveis avançats en sectors com ara la sanitat i l'ensenyament.

3 Conclusions

La valoració de l'oferta de serveis i continguts formulada pel licitador ha de tenir present dos elements que condicionen en gran mesura el seu contingut concret. En primer lloc, les incerteses derivades del marc regulador de les telecomunicacions, la plena liberalització de les quals ha estat anunciada per al desembre de 1998, i a les quals s'han d'afegir les de la mateixa regulació audiovisual, les normes principals de la qual estan subjectes a un procés de revisió. En segon lloc, les incerteses derivades d'una oferta de continguts escassa i poc desenvolupada, amb l'existència d'un evident risc de monopolització per empreses de producció i programació amb el conseqüent perill de la reducció del pluralisme informatiu. La mateixa estructura dels costos d'alguns dels drets d'emissió rellevant en el mercat resta actualment sotmesa a una profunda incertesa legislativa que, sens dubte, no constitueix un estímul per a la inversió en l'àrea de continguts i programació.

En qualsevol cas, de l'anàlisi de l'oferta formulada per l'empresa CABLE I TELEVISIÓ DE CATALUNYA SA, es desprèn una valoració positiva per les raons expressades en el cos del dictamen. Per tot això, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya dictamina favorablement l'oferta presentada pel licitador.

6/97

**Sobre la celebració dels
judicis i el seu tractament
per televisió**

Antecedents

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, encarregat per la llei de vetllar pel respecte als principis que han d'inspirar l'activitat dels mitjans de comunicació i, especialment, l'honestetat de les informacions, ha considerat oportú iniciar una acció relativa al tractament dels judicis per les televisions, sense perjudici que en un futur es pugui abordar en un dictamen diferenciat –en raó del seu propi llenguatge comunicatiu– el tractament del mateix tema per part de les emissores de ràdio. La finalitat d'aquesta iniciativa és intentar precisar alguns criteris que permetin donar operativitat als principis d'objectivitat, veracitat i imparcialitat de les informacions sobre els procediments davant dels tribunals de justícia

i, concretament, en relació amb el tractament televisiu d'aquests procediments.

En la seva reunió plenària del dia 7 de juliol d'enguany, el Consell va acordar encarregar tres informes sobre el tractament televisiu del judici d'Alcàsser, que recollissin les diverses perspectives dels sectors professionals més directament implicats: la magistratura, els mitjans de comunicació i l'advocacia. Els informes han estat elaborats pels senyors Miguel Ángel Gimeno, magistrat; Vicenç Villatoro, periodista; i Marc Palmés, advocat. Sobre la base de les observacions i recomanacions realitzades en aquests informes, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha elaborat el present dictamen.

Fonaments

El judici d'Alcàsser, procés penal instruït contra l'únic inculpat per la violació i assassinat de tres noies al desembre de 1992 a la localitat valenciana d'Alcàsser, ha suscitat un ampli debat social en el qual han tingut un destacat protagonisme els mitjans de comunicació, tant la ràdio i premsa escrita com, molt especialment, la televisió.

L'interès social provocat per aquest succés rau en una diversitat de causes, tals com la repercussió col·lectiva del fet en si mateix, la forta càrrega emotiva que l'ha envoltat, relacionada amb la brutalitat de les agressions comeses i, sobretot, pel ressò que s'ha fet a través dels mitjans de comunicació i, entre aquests, singularment les televisions.

Cal recordar que la informació sobre el judici havia estat precedida pel tractament televisiu que algunes televisions públiques i privades havien realitzat al voltant del fet del descobriment dels cossos de les víctimes. El tractament realitzat aleshores ja va suscitar un important debat en relació amb els límits ètics sobre la informació d'aquests tipus de successos. Així, no esdevé casual que la celebració del judici d'Alcàsser suscités un ampli interès social, ateses les expectatives generades i, en certa manera, reobris el debat encetat l'any 1993, tot i que aquest debat incorpora nous elements.

En primer lloc, la consolidació relativa i el protagonisme dins l'estructura de la programació d'un gènere de televisió que, bàsicament, es caracteritza per la barreja de diverses formes televisives i per ocupar un espai intermedi entre la informació i l'entreteniment. En segon lloc, la possibilitat d'intromissió dels mitjans de comunicació en l'actuació dels tribunals, bé amb la pretensió d'influir en el resultat del procés, bé mitjançant l'emissió d'informacions que poguessin projectar o generar una certa predisposició pública sobre les posicions de les parts en el procés.

A l'efecte del present dictamen cal tractar separatament aquests elements, ja que remeten a qüestions de naturalesa diversa.

En termes generals, el tractament televisiu del judici d'Alcàsser per les diverses cadenes públiques i privades es pot reconduir a una tipologia basada en el format dels diversos programes: informació puntual en els informatius, informacions en programes especialitzats; reportatges més o menys amplis de tipus recopilatori; tractament puntual en programes magazin i tractament sistemàtic a través de programes magazin.

Des del punt de vista deontològic i jurídic, els tipus de tractament presenten problemàtiques diferents, tant en relació amb el dimensionament, el to i els recursos utilitzats, com pel que fa als límits de la llibertat d'expressió i d'informació. En qualsevol cas, tots ells incideixen d'una manera o una altra en el desenvolupament del procés, en generar un grau més o menys elevat d'atenció informativa, que es pot traduir en una pressió social que pot interferir en l'actuació de les parts o els mitjans personals de prova davant dels tribunals. Tot i que aquest és un fenomen relativament nou en el nostre país, sembla clar que l'atenció informativa generada per alguns processos planteja nous requeriments a l'Administració de Justícia, tant pel que fa a la transparència de la seva actuació, com a les garanties d'independència en l'exercici de la seva funció.

Qüestió totalment diversa és la que han suscitat determinats tractaments televisius en programes que han realitzat un seguiment sistemàtic del judici. En alguns, el tractament informatiu o espectacular s'ha utilitzat de forma correcta, és a dir, sense confondre els gèneres televisius i sense prendre posicions clares en favor d'una o altra tesi, sinó deixant al telespectador que formés la seva pròpia opinió, sense perjudici que els mitjans plantejessin hipòtesis sobre la causació dels fets, cosa perfectament legítima.

D'altres programes, però, han donat un tractament al procés que no s'ajusta al que seria desitjable, si els relacionem amb les normes ètiques dels codis deontològics dels periodistes. Contra això no val oposar que, en concret, un determinat programa ha estat el de més audiència sobre el tema i que, per tant, són els ciutadans els que han avalat la seva oportunitat. No podem assumir aquesta teoria, que ens conduiria a la bondat de la màxima «tot per l'audiència». El Consell de l'Audiovisual de Catalunya considera que els mitjans de comunicació, públics o privats, tenen tots ells –però en diversa mesura– una responsabilitat social per aconseguir i que aquesta responsabilitat només es garanteix amb l'observança de les normes jurídiques o deontològiques d'autoregulació. El tractament televisiu del judici realitzat per un determinat programa s'ha basat en l'espectacularització de les tesis sostingudes per una de les parts amb una intenció més o menys manifesta d'influir en el curs i el resultat del procés, instrumentant una mena de judici paral·lel. Prova d'això són les al·lusions que es fan en la pròpia sentència de l'Audiència de València en referir-se al posicionament d'algun mitjà de comunicació en favor d'una de les tesis argumentades al llarg del procés, i, especialment, en referir-se a les agressions al Tribunal realitzades per algun mitjà de comunicació, abans i durant les sessions de la vista, amb la difusió d'informacions parcials tendents a crear un ambient d'obscurantisme en els tràmits processals realitzats.

El tractament per televisió del judici d'Alcàsser, en particular, o d'altres judicis en general, mitjançant programes televisius que se situen entre la informació i l'espectacle, però en els quals predomina clarament el segon aspecte, planteja la qüestió dels límits a la llibertat d'expressió i informació i la legitimitat, si s'escau, d'introduir determinades restriccions pel que fa al seu exercici. Tot i que, en principi, no sembla oportuna la introducció de restriccions legals en relació amb aquests programes que barrejen la informació amb l'espectacle, sí que seria recomanable l'adopció per part de les televisions d'un compromís vinculant per tal de distingir més rigorosament els programes informatius i els programes espectacle. Això és encara més necessari quan es tracta de la protecció dels menors mentre que apareixen relacionats amb fets delictius. El caràcter vulnerable dels joves i infants els fa creditors d'un nivell de protecció més intens que s'hauria de traduir en un compromís clar per part dels mitjans d'evitar l'emissió d'imatges i declaracions de menors relacionats amb fets delictius.

En relació amb el segon dels elements indicats anteriorment, i que fa referència a l'eventual interferència en l'acció dels tribunals pels mitjans de comunicació, s'ha de subratllar que en el nostre ordenament jurídic la publicitat dels processos ha estat configurada com una concreta manifestació del dret fonamental a la tutela judicial efectiva, article 24.2 CE, i com una regla general de funcionament de l'Administració de Justícia que es projecta sobre totes les actuacions judicials, llevat les excepcions que continguin les lleis de procediment (article 120.1.cE). La regla de la publicitat de les actuacions judicials persegueix una doble finalitat, tal com ha assenyalat el Tribunal Constitucional en la Sentència 96/1987, de 10 de juny, fent seva la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans: d'una banda, compleix la funció de garantia, en protegir les parts d'una justícia sotreta al control públic; de l'altra, compleix la funció de mantenir la confiança de la comunitat en els jutges i tribunals.

La publicitat de les actuacions judicials no es limita a l'assistència als judicis, sinó que es projecta a la difusió a través dels mitjans de comunicació. Com ha assenyalat el Tribunal Constitucional en la Sentència 30/1982, d'1 de juny: «El principio de la publicidad de los

juicios, garantizado por la Constitución (art. 120.1.), implica que éstos sean conocidos más allá del círculo de los mismos, pudiendo tener una proyección general. Esta proyección no puede hacerse efectiva más que con la asistencia de los medios de comunicación social, en tanto tal presencia les permita adquirir la información en su misma fuente y transmitirla a cuantos, por una serie de imperativos de espacio, de tiempo, de distancia, de quehacer, etc., están en la imposibilidad de hacerlo. Este papel de intermediario natural, desempeñado por los medios de comunicación social entre la noticia y cuantos no están, así, en condiciones de conocerla directamente, se acrecienta con respecto a acontecimientos que por su entidad pueden afectar a todos y por ello alcanzan una especial resonancia en el cuerpo social...».

Aquesta doctrina suposa, per tant, el reconeixement de la funció dels mitjans de comunicació, això és, la llibertat de mediació informativa a través d'un mitjà de comunicació també en l'àmbit de les actuacions judicials.

La llibertat de mediació informativa té com a únic límit les actuacions de l'òrgan judicial que hagin estat declarades secretes. Ara bé, com ha tingut ocasió d'indicar el Tribunal Constitucional en la Sentència 13/1985: de 31 de gener, «... el secreto de sumario no significa en modo alguno que uno o varios elementos de la realidad social (sucesos singulares o hechos colectivos cuyo conocimiento no resulta limitado o vedado por otro derecho fundamental según lo expuesto por el artículo 20.4. cE) sean arrebatados a la libertad de información en el doble sentido de derecho a informarse y derecho a informar, con el único argumento de que sobre aquellos elementos están en curso unas determinadas diligencias sumariales». Per tant, no és legítima la creació d'una matèria reservada al voltant dels fets que són objecte del procés. La llibertat de mediació informativa inclou així mateix la llibertat d'opinió, és a dir, la formulació d'hipòtesi a partir de dades fàctiques. El Tribunal Constitucional en la Sentència 171/1990, de 12 de novembre, fent-se ressò de la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, ha subratllat que «... la limitación del derecho a la información al relato puro, objetivo y aséptico de hechos no resulta constitucionalmente aceptable ni compatible con el pluralismo, la tolerancia y la mentalidad amplia, sin los cuales no hay «sociedad democrática», pues la divergencia subjetiva de opiniones forma parte de la estructura misma del aspecto institucional del derecho a la información». Si el Tribunal Constitucional ha establert aquesta permissiva doctrina sobre la fase sumarial, molt més encara aquests principis són aplicables a la fase del judici oral, que és públic per naturalesa i a la qual es refereix aquest dictamen.

La legitimitat constitucional d'informar sobre processos judicials en curs resta, per tant, fora de dubte. Les formes que pot adoptar l'exercici de la llibertat d'informació poden ésser molt diverses i algunes d'elles són inèdites en el nostre país. A títol d'exemple, val a dir que als Estats Units, en declarar-se inconstitucional la prohibició de les càmeres de televisió en els jutjats l'any 1982, algunes cadenes basen la seva programació en l'emissió de processos judicials en directe i informacions sobre les actuacions dels Tribunals i la policia, com és el cas de la cadena per cable Courtroom Television Network (Court tv). Aquesta realitat ha de contemplar-se com a molt pròxima a nosaltres i es farà present quan la televisió per cable abasti una part significativa de la població.

Ara bé, tal com s'ha indicat ja anteriorment, la regla de publicitat de les actuacions judicials pot ésser exceptuada en els supòsits previstos per les lleis. Tot i que la Constitució no estableix quins són els supòsits que legitimen l'excepció de la regla de publicitat, en virtut de la norma interpretativa establerta en l'article 10.2 cE, cal entendre que aquests són els establerts bàsicament en l'article 6.1 i 10.2 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals de 4 de novembre de 1950 i en l'article 14.1 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 19 de desembre de 1966. Així, la regla de publicitat pot ésser exceptuada, totalment o parcialment, en interès de la moralitat, de l'ordre públic,

de la seguretat nacional o quan els interessos dels menors o la protecció de la vida privada de les parts així ho exigeix. També pot ésser restringida la publicitat del procés quan aquesta pugui perjudicar els interessos de la justícia o sigui necessari per tal de garantir l'autoritat i la imparcialitat del poder judicial.

En el nivell infraconstitucional, la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, preveu que mitjançant resolució motivada els jutges i tribunals puguin limitar la publicitat de totes o part de les actuacions, per raons d'ordre públic i de protecció dels drets i llibertats (article 232). També la Llei d'enjudiciament criminal apodera el Tribunal per acordar que les sessions de la vista oral es puguin realitzar a porta tancada, quan ho aconsellin raons de moralitat, d'ordre públic o el respecte a les persones ofeses pel delictes o la seva família.

El conjunt de la regulació legal és escassa i difícilment es pot considerar suficient per fer front als nous requeriments que es deriven de la significació actual de la regla de publicitat de les actuacions judicials, profundament alterada per la irrupció dels mitjans de comunicació, en especial de la televisió. Especialment rellevant és que el fet delictiu objecte del judici d'Alcàsser, si s'hagués produït amb posterioritat a l'entrada en vigor de la Llei del jurat, hagués estat judicat per un tribunal de jurat, que hagués estat inevitablement influenciat per la programació televisiva, amb el risc que el veredictes hagués estat dictat en consideració a dades o fets aliens al judici oral i sense les garanties constitucionals de la tutela judicial efectiva.

La publicitat de les actuacions judicials, que ha estat formulada com un dret dels ciutadans i una regla estructural del funcionament del poder judicial, en constituir un instrument de garantia de la seva autoritat i imparcialitat, pot convertir-se en una fórmula que doni cobertura a lesions d'altres béns i drets constitucionalment garantits, com a conseqüència d'un exercici il·legítim de la llibertat de mediació informativa.

Per tot l'anterior, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya formula les següents

Recomanacions:

1 El Consell de l'Audiovisual de Catalunya demana a les institucions que facin una labor didàctica i de divulgació assenyalant al ciutadà que, malgrat les eventuais errades de l'Administració de Justícia, només mitjançant el procés s'obtenen les garanties d'enjudiciament. A la vegada, el Consell demana als mitjans de comunicació que siguin receptius a aquest missatge, que el difonguin i que quan exerceixin la seva llibertat d'opinió i d'expressió, traslladin també a la ciutadania que la credibilitat última s'ha d'atorgar als jutges, quan la sentència ja és ferma.

2 L'Administració de Justícia s'ha d'acostumar a la lícita pressió mediàtica a què està sotmesa en els judicis que conciten una important atenció col·lectiva. Per evitar la desinformació, es demana que la pròpia organització de l'Administració de Justícia o, en altre cas, el president del tribunal d'un judici concret, facilitin la tasca dels mitjans informatius nomenant un portaveu o un aparell informatiu que els informi en cada moment, sense cap mena d'ocultisme en els diversos tràmits del procés. Es recomana als mitjans de comunicació que donin a les informacions del portaveu un tracte de credibilitat, sense perjudici de la llibertat d'expressió de cadascú.

3 El Consell de l'Audiovisual de Catalunya constata la necessitat d'una iniciativa legislativa adreçada a regular els supòsits en què és legítim exceptuar la publicitat de les actuacions judicials, en tant sigui necessari per garantir els béns i drets fonamentals constitucionalment protegits, d'acord amb allò establert als articles 6.1 i 10.2 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals i l'article 14.1 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics. Fins que aquestes mesures no hagin estat adoptades, el Consell recomana a les empreses de televisió, mentre se celebra l'acte del judici oral (no en la fase

sumarial o després de dictada sentència), s'abstinguin de programar la intervenció de les persones que constitueixin mitjans de prova de les quals ha de valer-se el tribunal, en especial els perits i els testimonis.

4 Els mitjans de comunicació han de tenir present que, malgrat que els judicis són públics, determinades persones que actuen com a mitjans de prova no ho fan voluntàriament, sinó en virtut d'una prescripció legal o d'un mandat judicial. En conseqüència, aquestes persones, sempre que no tinguin la consideració de públiques, tenen dret a salvaguardar el seu dret a la intimitat i a la pròpia imatge. La llibertat d'informació sobre els judicis públics ha de ser absoluta, però les televisions haurien d'abstenir-se de difondre gràficament la imatge dels testimonis, a menys que aquests expressament ho autoritzin.

5 Els mitjans de comunicació han de tractar amb una cura especial les informacions que afectin infants o adolescents relacionats amb els fets objecte de judici, per tal de protegir la seva intimitat i el desenvolupament de la seva personalitat en el seu entorn social. En conseqüència, han d'evitar difondre el nom, la veu, la imatge o les dades que permetin la identificació, quan apareixen com a víctimes, testimonis o inculpats en causes criminals, llevat del cas que ho siguin com a víctimes d'un homicidi o un assassinat.

6 La reconstrucció fictícia dels fets que són objecte d'un judici, i que és un recurs utilitzat per alguns programes de televisió, no té les garanties processals necessàries perquè sigui plenament creïble. Per això, es recomana als mitjans que adverteixin els espectadors que la reconstrucció segueix criteris dels guionistes, no avalats ni pels jutges ni per les garanties judicials.

7 Els mitjans de comunicació han d'observar el principi deontològic de diferenciació entre informació i opinió també en el tractament dels judicis. No s'han de confondre els fets amb les interpretacions que només fa una de les parts d'aquests fets. En tot cas, la informació ha de ser plural, informant de manera objectiva de totes les posicions de les parts implicades en el procés.

8 En els judicis en què intervingui un jurat s'ha d'actuar amb una cura especial. En cap cas un membre del jurat ha d'intervenir en un programa de televisió sobre el cas que jutja fins a la publicació de la sentència.

9 Amb l'arribada de la televisió per cable, la transmissió dels judicis en directe pot fer-se habitual. Seria oportú que per les autoritats judicials es dictessin normes al respecte, respectuoses amb la llibertat d'expressió i garantitzadores dels drets de les parts. Fins que aquestes normes no arribin, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya recomana que el judici sigui retransmès en un pla general, per evitar un tractament d'imatge que, mitjançant el seu propi llenguatge, pugui confondre o afectar la subjectivitat del telespectador o predisposar-lo a favor o en contra dels processats.

10 El Consell de l'Audiovisual de Catalunya proposa al Col·legi d'Advocats i al Col·legi de Periodistes, fer una ponència conjunta que elabori un esborrany de normes d'autoregulació sobre el tractament de la informació dels judicis per ser proposades als mitjans de comunicació televisius, per tal d'aconseguir entre totes les emissores uns compromisos de compliment conjunts i lliurement pactats. Entre les normes d'autoregulació, podria contemplar-se que la instància que es determini de comú acord entre tots els mitjans pugui aparèixer en el mitjà que hagi transgredit les normes d'autoregulació prèviament acordades, com a garantia del seu compliment.

Antecedents

Amb data 26 de juny de 1997, el Sr. J.V-A. i V. es dirigeix al Consell de l'Audiovisual donant compte del següent: que en data 21 d'agost de 1996 va adreçar una queixa a l'Excm. Sr. Síndic de Greuges relativa al programa «El Matí de Catalunya Ràdio» per entendre que en un anunci d'El Corte Inglés el presentador barreja informació amb publicitat. Que el Síndic de Greuges va contestar-li aconsellant-li remetre la queixa al Consell de l'Audiovisual per entendre que és l'organisme competent per resoldre-la. El Sr. V-A. demana al Consell de l'Audiovisual que prengui en consideració la seva queixa, que reitera adjuntant la carta adreçada al Síndic de Greuges.

L'objecte de la queixa del Sr. V-A., en la part que aquí interessa, ve exposada en la carta dirigida a l'Excm. Sr. Síndic de Greuges de la forma literal següent:

«Com a usuari i contribuent de Catalunya Ràdio, cada dia d'entre setmana em sento víctima d'aquet saltar-se les normes deontològiques. En efecte, en el programa «El Matí de Catalunya Ràdio» que s'emet a partir de les 9 (i que abans es deia «El Matí de Josep Cuní») el presentador barreja clarament la informació i la publicitat. En un moment donat, generalment pels volts de les 10, el presentador intervé directament en un anunci d'El Corte Inglés. I a més, té la gosadia de presentar-nos-el com «la notícia comercial de la jornada», igual com fa poc ens ha presentat la informació meteorològica del dia. En aquest mes d'agost no ho presenta així, però, per contra, intervé molt més en l'emissió de l'anunci.

He fet moltes gestions per aconseguir que els usuaris de la nostra ràdio no siguem més víctimes d'aquesta falta legal i deontològica, però no he obtingut cap èxit. Confio que acudint a una instància tan acreditada com és la seva, rebré una resposta més satisfactòria, i que, si és de llei, s'aconsegueixi suprimir aquesta anomalia.»

En la seva reunió plenària del dia 7 de juliol, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, de conformitat amb allò establert a l'article 12.2. c) de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, acordà donar tràmit a l'esmentada queixa. Igualment, el Consell acordà fer un seguiment dels anuncis d'El Corte Inglés realitzats de forma similar en diverses emissores de Barcelona, inclosa Catalunya Ràdio.

En data 24 i 28 de juliol de 1997, el Secretari del Consell es dirigeix al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, Sr. J.V.; al director de Catalunya Ràdio, Sr. JM.C.; i al director del programa «El Matí de Catalunya Ràdio», Sr. A.B., donant trasllat de la queixa del Sr.V-A. i donant-los un termini per presentar les seves al·legacions al respecte. S'ha rebut resposta per part dels Srs. B.iC..

En escrit datat el 21 d'agost de 1997, el Sr. A.B. fa les al·legacions literals següents:

El senyor V-A. denuncia barreja entre informació i publicitat. No crec que n'hi hagi gota. En primer lloc, jo no intervinc directament en la publicitat d'El Corte Inglés. Com es pot comprovar qualsevol dia, em limito a saludar una locutora i a continuació faig servir la fórmula «ella ens porta la notícia comercial de la jornada», després de la qual cosa, la locutora interpreta un anunci d'aquests grans magatzems, sense la meua presència, acompanyada d'una sintonia específica que només es fa servir per a aquest anunci. Quan acaba, l'acomio sense fer més referències ni a la marca, ni al contingut, ni a les bondats del producte.

En segon lloc, justament la fórmula introductòria «notícia comercial de la jornada» pretén indicar a l'oient que a partir d'aquell moment sentirà un anunci. Un anunci sobre el qual li crido l'atenció, sí, però un anunci. Només cal escoltar uns segons per comprovar-ho. És com dir «una pausa per a uns consells comercials i tornem de seguida».

Finalment, i en tercer lloc, així ho va entendre el Consell de la Informació de Catalunya, a qui també va recórrer el Sr. V-A.. En acord unànim del 12 de març d'enguany, el cic, després d'escoltar el programa, va reconèixer que «no es despenia que el periodista A.B. intervingui

directament en l'espot publicitari d'El Corte Inglés», i que la fórmula, «malgrat la seva ambigüitat des d'un punt de vista estrictament periodístic, és utilitzada habitualment per indicar a l'oient que a partir d'aquell moment escoltarà un missatge comercial, és a dir, publicitari, dins el context del programa».

El Sr. C., per la seva banda, remet una carta datada l'1 de setembre de 1997 amb les següents al·legacions literals:

Contràriament a les afirmacions del Sr. J.A-V., crec sincerament que el presentador del programa «El Matí de Catalunya Ràdio», Sr. A.B., no actua en detriment de les normes deontològiques de la professió periodística en donar pas a l'anunci d'El Corte Inglés.

La fórmula utilitzada «la notícia comercial del dia» permet a l'oient de Catalunya Ràdio saber que a continuació escoltarà un anunci publicitari. L'expressió «notícia comercial» substitueix aquí qualificatius com ara «pausa publicitària» o «consells comercials» utilitzats en altres emissores.

L'oient sap en tot moment que el que escoltarà a continuació serà un anunci publicitari que no té res a veure amb la informació; una sèrie de consells publicitaris que s'ofereixen sempre aproximadament a la mateixa hora i amb la mateixa sintonia, utilitzada només per a aquest anunci. O sia, un publireportatge. Aquest publireportatge sempre s'emet gravat, la qual cosa permet conèixer a priori el seu contingut. Es tracta d'una fórmula molt antiga i força coneguda pel públic, la qual cosa fa impossible que hi hagi cap mena de confusió amb el contingut informatiu del programa.

És per això que crec que Catalunya Ràdio no incompleix en cap cas l'article 11 de la Llei general de publicitat de la CCRTV ni les normes que imposa el codi deontològic de la professió periodística.

De fet, així ho assenyala una resolució del Consell de la Informació de Catalunya amb data 12 de març de 1997. El dictamen es va fer en relació amb un escrit del mateix Sr. J.V-A., on demanava si era deontològic que en el programa «El Matí de Catalunya Ràdio» es barrejés –segons ell– informació amb publicitat.

La resolució del Consell de la Informació, signada pel seu president, Sr. Llorenç Gomis, és clara i diu, entre altres coses:

«Tant de la informació practicada com de la comprovació feta escoltant «El Matí de Catalunya Ràdio» no es desprèn que el periodista A.B., realitzador i conductor del programa, intervingui directament en l'espot publicitari d'El Corte Inglés».

«El presentador del magazín dona efectivament pas al publireportatge indicant que es tracta de la notícia comercial del dia, fórmula que, malgrat la seva ambigüitat des d'un punt de vista estrictament periodístic, és utilitzada habitualment per indicar a l'oient que a partir d'aquell moment escoltarà un missatge comercial, és a dir, publicitari, dins del context del programa».

Tot això referma la meva convicció que en cap cas el conductor d'«El Matí de Catalunya Ràdio» no vulnera el codi deontològic ni barreja publicitat amb informació, cosa que no poden dir altres conductors de magazins d'altres cadenes radiofòniques.

Malgrat tot, quedo a la seva disposició per discutir aquest i qualsevol altre aspecte relacionat amb els drets dels consumidors de producció radiofònica, els oients.

Com a emissora pública sempre hem tingut especial cura que els continguts de la nostra programació no lesionin els interessos de la majoria de ciutadans i s'ajustin als paràmetres que marca la legalitat vigent.

En citar-se en els escrits d'al·legacions del Sr. A.B. i del Sr. JM.C. aquest Consell ha pres en consideració i adjuntat a l'expedient l'acord adoptat el 12 de març de 1997 pel Consell de la Informació de Catalunya relatiu a la mateixa queixa que va presentar a aquest organisme el mateix Sr. V-A.

Per mitjà del personal tècnic del CAC, s'ha documentat un seguiment de l'anunci d'El Corte Inglés al programa «El Matí de Catalunya Ràdio» els dies 7, 8, 11 i 12 d'agost de 1997 i 3, 4 i 5 de setembre de 1997. En la programació del mes d'agost i del mes de setembre, la intervenció del presentador en l'anunci es limita a donar pas i a acomiadar una altra locutora, que és qui fa integrament la locució de l'anunci. No obstant això, el presentador del mes d'agost, Sr. G.H., no fa cap menció de la fórmula «notícia comercial de la jornada»; en canvi, el presentador del mes de setembre i director del programa, Sr. A.B., utilitza habitualment, excepte en comptades excepcions, l'esmentada fórmula.

Igualment s'ha fet un seguiment els dies 10, 11, 15 de juliol de 1997 dels anuncis de similars característiques d'El Corte Inglés de les emissores següents en FM: Cadena Cope (102.0), Ràdio Barcelona 2 (96.9) i Onda Rambla (89.8), constatant que els anuncis tenen diferents característiques, i que en l'únic que es fa menció de la paraula «notícia» (Doña Lola desde El Corte Inglés, ¿qué noticias nos trae?, muy rápidamente»), és el que correspon a la Cadena Cope.

Amb els anteriors antecedents, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya emet el present dictamen, per a la qual cosa cal distingir dos aspectes diferenciats:

a: La intervenció del presentador del programa en l'anunci d'El Corte Inglés.

b: La fórmula emprada per introduir la intervenció de la locutora de l'anunci, que invariablement i textual és: «notícia comercial de la jornada».

Respecte a la primera qüestió, que es refereix a la forma en què es difon l'anunci, cal remarcar que s'empra sempre el mateix format, que es considera correcte, i que bàsicament presenta l'estructura següent: sintonia del programa, sintonia de l'espai publicitari, salutació del presentador a la locutora de l'anunci, locució de l'anunci sense intervenció del presentador, acomiadament del presentador a la locutora de l'anunci, sintonia de l'espai publicitari i sintonia del programa o d'un altre espai del mateix programa.

D'aquest format es desprèn que es compleix amb els requisits formals de separació entre informació i publicitat, que ve marcada per la diferenciació que es produeix mitjançant una sintonia específica que només es fa servir per a aquest anunci i per la manca d'intervenció del presentador en el moment en què es publiciten els productes d'El Corte Inglés. Per tant, no es pot considerar, com ho fa el Sr. V-A., que «el presentador intervé directament en un anunci d'El Corte Inglés», ja que el presentador, des d'un punt de vista formal, es limita únicament a donar pas a una locutora que no té cap altra intervenció en el mateix programa, ni informativa ni publicitària. Igualment, ha de tenir-se en compte, com a element de licitud de l'actitud del presentador, que aquest en cap moment no esmenta el nom dels grans magatzems ni de cap dels productes que s'hi comercialitzen.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya no pot acabar aquí la consideració del primer aspecte que es dictamina, és a dir, de la correcció del format de l'anunci. Si aquest, com hem dit, és correcte en el cas del programa d'«El Matí de Catalunya Ràdio», no ho és en altres casos d'altres emissores de les quals s'ha fet un seguiment. No obstant això, ja que el seguiment no ha sigut exhaustiu o, en qualsevol cas, suficient per emetre una opinió raonablement fundada, el Consell es proposa realitzar aquest seguiment en les properes setmanes per tal que, en el seu moment, es pugui emetre d'ofici un dictamen fundat al respecte.

Entrant en el segon punt a dictaminar, és a dir, la frase emprada per introduir la intervenció de la locutora de l'anunci: «notícia comercial de la jornada», el criteri sobre la seva correcció ja no pot ser el mateix, tot matisant que, en produir-se dins un context formal correcte, l'anomalia que es produeix queda sensiblement mitigada.

Però no podem ocultar que la paraula notícia no correspon al món de la publicitat, sinó al món de la informació segons el seu sentit usual entre la població. Si acudim als diccionaris

de consulta més rigorosos, el terme «notícia», quan no fa referència a les relacions privades sinó a la cosa pública, té sempre el sentit de desvetllar un esdeveniment, un succés, un fet que acaba d'ocórrer, en una relació d'immediatesa, de manera que, amb el transcurs del temps, aquell fet, per conegut, deixa de ser notícia.

Per esbrinar quin és aquest sentit usual que la població dona al mot «notícia», és útil recórrer, com s'ha dit, als diccionaris. En el Diccionari de la Llengua Catalana recomanat per l'Institut d'Estudis Catalans i publicat per Enciclopèdia Catalana, es defineix «notícia» com a «anunci d'alguna cosa esdevinguda de poc a qui no en té coneixement», sentit que també podem trobar literalment en el diccionari de Pompeu Fabra. En aquest darrer diccionari, s'entén per «esdeveniment»: «allò que s'esdevé, fet d'alguna importància en la vida d'un poble o d'un home». En llengua castellana, en el diccionari Casares es defineix com a «suceso o novedad que se comunica», i en el de María Moliner, «comunicación hecha en general o a alguien determinado de cierto suceso».

Traslladats els anteriors conceptes al cas que ens ocupa, quan es parla «de la notícia de la jornada», sembla que el radiooient hagi d'esperar la comunicació d'una informació important «de la jornada» i no pas d'un anunci de publicitat. És en aquest sentit, tot reiterant la matisació ja feta anteriorment, que emprar per a l'anunci d'El Corte Inglés el mot «notícia» no es pot considerar afortunat, perquè és confusori i, en qualsevol cas, impropri o, com diu el Consell de la Informació de Catalunya, «ambigu».

No obstant això, hem de considerar a continuació si l'afegitó de la paraula «comercial» dona un nou sentit a la paraula notícia, de manera que «notícia comercial» sigui una expressió que hagi d'equiparar-se a anunci. Aquest sembla que és el raonament del director del programa, Sr. A.B., que en les seves al·legacions diu: «justament la fórmula introductòria «notícia comercial de la jornada» pretén indicar a l'oient que a partir d'aquell moment sentirà un anunci. Un anunci sobre el que li crido l'atenció, sí, però un anunci. Només cal escoltar uns segons per comprovar-ho. És com dir «una pausa per a uns consells comercials i tornem de seguida».

Si abans dèiem que la utilització de la paraula «notícia» era, si més no, impròpia d'un espai publicitari, ens hem de reiterar en aquesta observació per dos motius. El primer, perquè el mateix Sr. B. ja ens diu que per identificar que el que s'escoltarà a partir d'aquell moment és un anunci i no una informació, «només caldrà escoltar uns segons per comprovar-ho». És a dir, que no es desprèn de la frase introductòria que es dona pas a un anunci, sinó que això «es podrà comprovar uns segons després». Cosa que ens porta de nou a l'anterior punt del dictamen: la comprovació que allò és un anunci es desprèn del format publicitari emprat, però no de l'expressió «notícia comercial».

El segon motiu de discordança es produeix en el sentit que es dona a l'expressió «notícia comercial» com a substitutiva del concepte «missatge publicitari» o de la frase citada pel Sr. B. «una pausa per a uns consells comercials i tornem de seguida». Sobre el concepte de «notícia» no cal insistir. Però és que l'adjectiu «comercial», en els termes del llenguatge ordinari, no és assimilable al de publicitat. Una altra cosa és que en els mitjans de comunicació el terme comercial s'apliqui a les vendes per finançar l'emissora, el volum principal de les quals correspon a les vendes per publicitat. Però la difusió radiofònica al públic en general fa que, pel sentit de les paraules, hàgim d'emprar els conceptes de l'home del carrer, que és a qui es dirigeix, i no l'específic dels professionals dels mitjans de comunicació.

Si tornem a utilitzar els diccionaris per esbrinar el sentit de la paraula «comercial», observem que el concepte fa referència al món del comerç, al bescanvi de productes, a les compravendes, a tot un sector social ben determinat per mitjà de la seva activitat econòmica i social. La publicitat és un dels instruments de què es val el món del comerç –però no l'únic–

per donar a conèixer els seus productes. Però no tota l'activitat comercial es resumeix en el món de la publicitat –més aviat, la publicitat és un instrument, no un component substancial–, ni tota la publicitat es refereix al món del comerç, sinó que també abasta altres camps d'activitats, com ara el professional, el financer, l'immobiliari, el de serveis, etc. Per tant, no es pot confondre comerç amb publicitat.

Segons el diccionari recomanat per l'Institut d'Estudis Catalans, el Pompeu Fabra i el Casares, «comercial» es defineix com a «pertanyent al comerç». En el de Maria Moliner, «mercantil, de comerç». I per «comerç», segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, «conjunt d'activitats de compra i venda i de bescanvi de productes naturals o industrials amb l'objectiu de connectar la producció amb el consum o la inversió». En el de Pompeu Fabra, «compra i venda, bescanvi de productes naturals i industrials». En el diccionari Casares, «negociación que se hace comprando, vendiendo o permutando unas cosas por otras». I en el de Maria Moliner, «actividad de comprar, vender, permutar, etc. para obtener provecho. Mundo constituido por esta actividad y las personas dedicadas a ella».

En conseqüència, l'afegit «comercial» al mot «notícia» no aclareix que es tracta d'un anunci, sinó més aviat el contrari: que del que es tracta és d'una notícia del món del comerç, que afecta l'activitat pròpia dels comerciants o que informa el públic d'un esdeveniment propi del món comercial, com pot ser, per exemple, la modificació dels horaris comercials, l'apertura d'un hipermercat en una població determinada, la inauguració d'una fira de mostres, etc.

Si apliquem altres adjectius a la paraula notícia, ens trobarem amb la precisió de quin tipus d'informació es tracta. Per exemple, una «notícia esportiva» pot ser el resultat d'un partit de futbol o del fitxatge d'un jugador, però no un anunci d'una marca de botes de futbol o d'un establiment de roba esportiva. Una «notícia financera» pot ser la baixada del tipus d'interès o de la Borsa, però no l'anunci d'una hipoteca bancària o d'uns bons del Tresor. Una «notícia econòmica» pot ser referida al Fons Monetari Internacional o a l'estructura empresarial d'una determinada població, però no a l'anunci d'una emissió d'obligacions d'una societat anònima.

En virtut de tot l'anterior, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya formula les conclusions següents:

- 1 Constatar que el format de l'anunci d'El Corte Inglés emès al programa d'«El Matí de Catalunya Ràdio» és plenament correcte, a diferència d'altres anuncis de la mateixa campanya publicitària realitzada en altres emissores de ràdio.
- 2 Observar que la fórmula introductòria de l'anunci «notícia comercial del dia» no és adequada, tot i reconeixent que no hi ha cap voluntat del presentador del programa d'influir amb la seva presència en el missatge comercial.
- 3 Recomanar la substitució de la frase «notícia comercial» per una altra que s'ajusti conceptualment a la imatge publicitària.
- 4 Acorda ampliar la informació sobre els diversos anuncis de característiques similars, siguin d'El Corte Inglés o d'un altre producte o establiment, que s'emeten en les altres ràdios, comercials o privades, a l'efecte d'elaborar un dictamen recomanant fórmules publicitàries que siguin més correctes des del punt de vista de la Llei general de publicitat.

8/97

Sobre les queixes formulades en relació a la sèrie de dibuixos animats «Candy» emesa per TV3 i Canal 33.

Antecedents

En data 16 de juliol de 1997, el Director General d'Atenció a la Infància del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya ha traslladat al Consell Audiovisual de Catalunya l'escrit adreçat al senyor Santiago Ambrosio Viale, President de l'Associació Adopció, Família i Món (ADOFAM), en el qual sol·licita la retirada de la programació de la sèrie «Candy», emesa pel Canal 33. La sol·licitud es fonamenta en «la manera en què es tracta l'adopció en la dita sèrie i, encara més, la relació entre mare i fills biològics amb la recent adoptada».

Posteriorment, en data 23 de juliol de 1997, el Director General d'Atenció a la Infància, ha traslladat al Consell de l'Audiovisual de Catalunya l'escrit adreçat per la Presidenta de l'Associació Pont per a l'Adopció de Nens i Nenes de l'ÍNDIA (PANI), en el qual dóna suport a la sol·licitud de l'ADOFAM.

A la vista de les queixes formulades, el personal tècnic del Consell ha procedit a l'enregistrament i visionat dels capítols de la sèrie emesos pel Canal 33 i per TV3, per tal de procedir a analitzar si l'esmentada sèrie pot vulnerar allò establert en l'article 17 de la Llei 25/1994, de 12 juliol i en l'article 36 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol. Especialment s'ha analitzat el tractament de l'adopció i els maltractaments que rep la protagonista de la sèrie, que constitueixen els dos elements en els quals es fonamenten les queixes.

Sobre el tractament de l'adopció, el CAC observa que s'exposa d'una manera superficial i no ajustada a les normes vigents sobre constitució de l'adopció. Es tracta d'una sèrie estrangera, d'una societat amb uns valors socials allunyats dels nostres. No hi ha una acceptació per part del nucli familiar, ni s'informa la persona adoptada de les condicions d'adopció. El procés de l'adopció se simplifica al màxim. No hi ha un període de prova per a l'acolliment preadoptiu, ni cap mena de seguiment per part de les institucions que acullen «Candy». El tractament de la nena és més de «minyona» que de filla adoptiva, malgrat que la protagonista sempre digui que és la filla adoptiva, la qual cosa pot representar als petits telespectadors confusió en el terme i conceptualització del que és una adopció. Hi ha un valor social que se'ls trameta constantment en la sèrie en diferents situacions i a través de diferents personatges: «Ésser orfe, no està ben vist per la societat, ni els orfenats». Els nens/es adoptats/des han de negar la seva procedència, la societat on viuen no pot saber-ho mai, es parla de forma despectiva dels orfenats; aquests són equivalents a classe social baixa per la qual cosa «mai pot ésser elegant, es neix elegant».

En plantejar-se el tema de l'adopció d'una manera molt allunyada de la nostra realitat, el CAC es proposa obrir un diàleg amb la Televisió de Catalunya a fi de conèixer els criteris de selecció de les telesèries infantils.

Respecte «als maltractaments que rep la «Candy per part dels seus germans amb la col·laboració de la mare», els tipus de maltractaments són a nivell psíquic: humiliacions verbals i físiques, demanar perdó de genolls, per una cosa de la qual no era responsable. Cal dir que el personatge central de la sèrie, representa una noia entremaliada i valenta, amb caràcter i autonomia pròpia per defensar-se dels perills i situacions conflictives i de les maleses que li fan els seus germans i quan la mare no està present respon directament als cops que rep. Durant els moments més angoixants sempre recorda el príncep dels seus somnis i torna a agafar noves forces malgrat els infortunis passats. El seu consol és imaginari, la qual cosa no és aconsellable per a cap nen/na.

De l'anàlisi realitzada es desprèn que tot i que en el discurs argumental s'inclouen fets reprovable, aquests s'identifiquen perfectament com a tals, i en cap moment s'estimula la seva imitació. La representació que es fa dels nens/joves que fan les maleses, són caracteritzats com els dolents de la sèrie (cares agressives, lletjos...), no poden inspirar cap mena de simpatia als telespectadors; en canvi la protagonista principal és maca, dolça, tothom l'estima menys, com és natural, els germans i la mare adoptiva.

En conseqüència, no hi ha en la sèrie una transmissió de valors oposats als contemplats en l'article 17 de la Llei 25 /1994, ni escenes o missatges que puguin perjudicar el desenvolupament mental o moral dels menors.

Per tot l'anterior, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya formula la conclusió següent: ÚNICA.- La sèrie de dibuixos animats «Candy» no vulnera allò establert en els articles 17 de la Llei 25/1994 i 36 de la Llei 8/1995, per la qual cosa no es considera que hi hagi motius suficients per sol·licitar que sigui retirada de la programació.